Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 113 (15736) | 1981 оной майн 16, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

УЛАСХООРОНДЫН ЭКИПАЖ—ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДАДА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Союз-40» гэжэ замбуулинай онгосо 1981 оной майн 14-дэ Москвагай сагаар 21 час 17 минутада Советскэ Союзhаа ниидхүүлэгдэбэ.

Уласхоорондын экипаж: онгосын командир Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Леонид Попов болон космонавт-шэнжэлэгшэ Румыниин Социалис Республикын эрхэтэн Думитру Прунариу замбуулинай онгосые жолоодоно.

«Союз-40» гэжэ онгосын ниидэлгын программаар тэрэ «Салют-6» — «Союз Т-4» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекстой залгалдан холболдохоор хараалагдана. Космонавтнууд Попов болон Прунариу 1981 оной мартын 12-hоо Газар шадарай замда хүдэлмэрилжэ байhан космонавтнууд Коваленок болон Савиных гэгшэдтэй хамта комплекс дээрэ хэдэ хэдэн шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые хэхэ байна.

Уласхоорондын экипажай замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэ «Интеркосмос» гэдэг программатай зохилдуулагдан бэелүүлэгдэхэ юм. 1978 оной мартhаа хойшо Советскэ Союзай ба аха дүү социалис оронуудай эрхэтэд хамтаараа найма дахин ниидэбэ.

«Союз-40» гэжэ онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд hайнаар хүдэлнэ. Космонавтнууд Попов, Прунариу гэгшэдэй бэенүүд hайн.

Попов Леонид Иванович

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Леонид Иванович Попов 1945 оной августын 31-дэ Кировоградска областиин Александрия хотодо түрэhэн байна.

1968 ондо лётчигуудые бэлдэдэг Черниговскэ Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ сэрэгэй-авиационно дээдэ училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ лётчик-истребителеэр алба хэбэ.

1970 ондо Леонид Иванович космонавтнуудай отрядта оруулагдаа hэн. Замбуулинай аппарадуудай ниидэлгэнүүдые хүтэлбэрилгэдэ хабаадаhан байна.

Л. И. Попов —1971 онhоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ хүдэлмэриhөө таhалгагүйгөөр hуража, 1976 ондо Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ агаарай-сэрэгэй академие дүүргээ.

1980 ондо «Салют-6» гэжэ станциин гол экспедициин командир боложо, Л. И. Попов, 185 суудхын туршада замбуулинай дайда соогуур түрүүшынхеэ ниидэhэн байна.

Думитру Прунариу

Румыниин Социалис Республикын эрхэтэн Думитру Прунариу 1952 оной сентябриин 27-до Брашов хотодо түрэhэн байна.

1976 ондо Бухарестын политехническэ институт дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр авиационно заводто инженерээр хүдэлбэ. Удаань сэрэгэй-авиационно офицерскэ hургуули дүүргээд, Румыниин Арадай армиин авиационно полкдо алба хээ.

Ахалагша лейтенант-инженер Думитру Прунариу — 1973 онhоо Румыниин Коммунис партиин гэшүүн.

Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбтэ «Интеркосмос» гэдэг программаар замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэдэ 1978 оной март hарада бэлэдхэл хэжэ эхилhэн байгаа. «Союз» гэжэ жолоодогдодог онгосын, «Салют» гэжэ замбуулинай станциин программаар hуралсалай дүүрэн курса дүүргээ.

«СОЮЗ-40» ГЭЖЭ ОНГОСЫН КОМАНДИРАЙ НИИДЭХЫНГЭЭ УРДА ТЭЭ ХЭhЭН МЭДҮҮЛГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд болон ханинар!

Аха дүү оронуудай —Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Румыниин Социалис Республикын эрхэтэд «Союз-40» гэжэ совет онгосодо hуужа, мүнөөдэр замбуулинай дайда соогуур аяншалгада гарахань. Уласхоорондын энэ экипажай командир байха гэhэн үндэр этигэл найдабари, нэрэ хүндэ намда олгогдоо.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавтын—СССР-эй эрхэтэнэй нэрые бүхы дэлхэйн дуулаhан 1961 оной апрелиин 12-hоо хойшо 20 жэл үнгэрбэ. Манай Эхэ ороной эрэлхэг зоригто хүбүүн Юрий Алексеевич Гагаринай хэтэдээ мүнхэ баатаршалга бидэнние шэнэ шэнэ ниидэлгэнүүдтэ уряалан дуудаhан агуухэ гэршэ жэшээ болоо.

Манай ниидэлгэ «Салют-6» —«Союз» гэжэ замбуулинай совет эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ «Интеркосмос» гэдэг программаар зохёогдоhон социалис оронуудай космонавтнуудай хамтаараа хэhэн шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые түгэсхэхэ байна.

Аха дүү оронуудай түлөөлэгшэдэй замбуулинай дайда соогуур хамтаараа ниидэлгэ социалис оронуудай арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанай, үрэ түгэс харилсаа холбооной, нэгэдэлэй гэршэ болоно.

Замбуулинай дайда соогуур ниидэлгэдэ бэлэнбди, бидэнэртэ даалгагдаhан хүндэтэй ба харюусалгатай даабарие дүүргэхын тула бүхы эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэбди гэжэ «Союз-40» гэжэ онгосын экипажай үмэнэhөө элидхэнэб.

«Союз-40» гэжэ онгосын командир, СССР-эй лётчик-космонавт Леонид ПОПОВ.

«СОЮЗ-40» ГЭЖЭ ОНГОСЫН КОСМОНАВТ-ШЭНЖЭЛЭГШЫН НИИДЭХЫНГЭЭ УРДА ТЭЭ ХЭhЭН МЭДҮҮЛГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд болон ханинар!

Намда —Румыниин Социалис Республикын эрхэтэндэ ехэ нэрэ хүндэ олгогдоо. Румыниин авиациин түүхэ бэшэгтэ шэнэ, шухала бүлэг нээхэ — замбуулинай дайда соогуур ниидэхэ гэhэн патриотическа ехэ харюусалгатай зорилго намда найдагдаа гэжэ ойлгон мэдэржэ, замбуулинай замаар ниидэхэмни.

Бүхы хүсэ шадалаараа, хизааргүй үнэн сэхэ байлгаараа манай замбуулинай ниидэлгын программые бэелүүлгэдэ нүлөөлхые шиндэнхэйб.

Би коммунист байhан тулалдаа замбуулинай дайда соогуур ниидэлгөөр Социалис Румыниин алдарта үндэhэ hуурие табигша—Румыниин Коммунис партиин байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулжа байhандаа ургамтайб.

Намда этигэл найдабари олгоhонойнь түлөө эгээл энэ зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ үедэ Румыниин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ ба Румыниин Социалис Республикын правительствада, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ ба Совет правительствада, нүхэд Николае Чаушеску болон Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Манай ниидэлгын амгалан байдалай ашa туhада, уласхоорондын харилсаа холбооной ашa туhада, бүхы хүн түрэлтэнэй ашa туhада замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар социалис оронуудай программые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ нүлөөлхэ байhаниинь дамжаггүй.

Манай ниидэлгэ румын-совет харилсаануудта, манай арадуудые холбоhон хани барисаанда, харилсаа холбоондо ба hаналаа нэгэдэлгэдэ, эб найрамдал болон уласхоорондын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ алба хэхэ байна!

Ниидэлгэдэ бэлэнби гэжэ элидхэнэб.

«Союз-40 гэжэ онгосын космонавт-шэнжэлэгшэ, СРР-эй эрхэтэн Думитру ПРУНАРИУ.

ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ БҮХЭСОЮЗНА НЭГЭДЭХИ СЛЁДТО ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар бодото хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэхын тула бүхэсоюзна нэгэдэхи слёдтоо сугларhан таанадые, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүшүүлые, үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб.

Ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын, арад зоной hуудал байдалые хэлбэришэгүйгөөр hайжаруулхын тула Коммунис партиин, Совет правительствын табиhан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй ба үйлэдбэрилгын ажал ябуулгые хүгжөөлгэдэ, кооперативна ажахын материальна баазые бэхижүүлгэдэ арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгэдэ ехэ амжалта түйлаба.

Таанадай, мүн үрэ түгэс ажалаараа оронойнгоо баялигые арьбадхажа, совет хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр, hайнаар хангахые оролдодог эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бусад түрүүшүүлэй габьяа энэ талаар ехэ байна.

КПСС-эй XXVI съездын табиhан зорилгонууд эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ажал ябуулгые саашадань hайжаруулха, хүгжөөхэ эрилтэ табина. Хүдөөдэ худалдаа наймаае, ниитын эдеэ хоолые эрид hайжаруулха, хүдөө ажахын продуктнууд болон түүхэй эдүүдые гүрэндэ худалдалгые али бүхы талаарнь үргэдхэхэ, кооперативна предприятинуудта эд бараа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ шухала. 1981 оной, бүхы арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын, материальна үнэтэ баялигуудые гамтайгаар, арьбалалта ехэтэйгээр хэрэглэхын, али бүхы гээлтэнүүдые хороохын, ажалай жаяг журам бэелүүлхын, хүн зониие жэшээтэ hайнаар хангахын тула ажалша коллективүүдтэ эмхидхэлэй ба политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээ улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын үйлэдбэрие хүгжөөхэ, хүдөөдэ социально-экономическа хубилалтануудые хэхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгохо байна.

Түсэбтэ даабаринууд болон уялгануудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын, ажалай ашаг үрэ ба шанар дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, бүхы участогуудта алмалта арьбалалта хээд, гамтайгаар хандажа, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ажалшад совет арадай hуудал байдалые саашадань hайжаруулха талаар КПСС-эй XXVI съездын хараалhан программые бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха юм гээд найдажа байhанаа мэдүүлнэ.

Таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыетнай, манай агууехэ Эхэ ороной ашa туhада ажалай шэнэ амжалта түйлахыетнай хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

СОВЕТ КООПЕРАТОРНУУДАЙ ЗОРИЛГОНУУД

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр Центросоюзай бэелүүлхэ зорилгонуудые эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүшүүлэй —арбадахи табан жэлэй социалис мүрысөөндэ илагшадай нэгэдэхи бүхэсоюзна слёт дээрэ зүбшэн хэлсэнэ. Түс слёт майн 14-дэ Москвада эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй слёдто хабаадагшадта эльгээhэн амаршалгые сугларагшад халуун альга ташалгаар, ехэ зоригжолтойгоор хүлеэн абаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Болюл амаршалгын текст уншаба.

Центросоюзай правлениин түрүүлэгшэ А. А. Смирнов элидхэл хэhэн байна. Эд хэрэглэгшэдэй кооперации худалдаа өөhэдынгөө зэргэнүүдтэ 60 миллион хүниие нэгэдүүлдэг ниитын-ажахын томо эмхи мүн болоно.

Олониитын эдэбхи үүсхэл дээрэ үндэhэлдэг эд хэрэглэгшэдэй коопераци хүн зониие эд бараагаар хангаха хэрэгтэ үргэн олониитые хабаадуулдаг гэшэ. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин гол зорилго имагтал иимэ юм гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа.

Орон доторхи бүхы худалдаа наймаанай гурбанай нэгэ хуби шахуунь, хүдөө ажахын продукци бэлдэлгын горитойхон хубинь Центросоюзда хүртэдэг байна. Кооператорнууд мүнөөнэй хүдөө тосхоной түхэл шэнжые ба hуудал байдалые шэнэлхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Совет эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэелүүлдэг уласхоорондын ажал ябуулгань горитойгоор үргэдөө. Уласхоорондын кооперативна нэгэдэлэй гэшүүн байха зуураа, эб найрамдалай, демократи болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ бүхы оронуудай кооператорнуудай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ гэжэ Центросоюз оролдодог юм.

Үнгэрhэн табан жэлдэ худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй болон үйлэдбэриин ажал ябуулгые хүгжөөхэ, материальна баазые бэхижүүлхэ талаар эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд горитой амжалтануудые түйлаа. Хүдөө тосхондо худалдаа наймаа болон ниитын эдеэ хоолые горитойгоор hайжаруулха, кооперативна предприятинуудта эд бараа үйлэдбэрилгые бүри эршэмтэйгээр дээшэлүүлхэ гээшэ системын бүхы hалбаринуудай энэ табан жэлдэ бэелүүлхэ гол зорилго болоно.

Түсэбтэ даабаринууд болон уялгануудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ажалай ашаг үрые ба шанарые дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Урдаа табиhан зорилгонуудые дүүргэхын тулада үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүри hайнаар хэрэглэхэ, түрүү техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, бүхы участогуудта алмалта арьбалалтатай байха шухала.

1985 он болотор кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесые 90 миллиард түхэриг хүрэтэр, хүн зонhоо хүдөө ажахын продукци худалдан абалгые 40 процент хүрэтэр, харин үрэ жэмэс, эм домло ородог түүхэй эд бэлэдхэлгые 60 процент хүрэтэр дээшэлүүлхээр хараалагдана.

КПСС-эй ЦК-гай таhагуудые даагшанар В. А. Карлов, Я. И. Кабков, Ф. И. Мочалин, СССР-эй худалдаа наймаанай министр А. И. Струев, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастухов, ВЦСПС-эй секретарь А. В. Викторов, министерство болон албан зургаануудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд слёдой хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Слёт хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

(ТАСС).

...ОСКВАhАА МОРДОБО

...тын Ажалай партиин ...ё Түрүүлэгшэ, Конгын Арадай Республикын ...дент, гүрэнэй толгой... Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Дени ...Нгессо түрүүтэй партиин гүрэнэй делегаци майн ... Ленинград ошохоёо ...hаа мордобо.

...СС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно ... Президиумэй болон ...Совет правительствын ...ар хани ёhоной алхэрэгээр түс делегаци манай орондо ерээд байгаа эли.

...СС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй ...вно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. ...ев, КПСС-эй ЦК-гай ...юрогой гэшүүн, СССР-...инистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв бусад түсхай туршаалтад аэродром дээрэ делегациие үдэшөө.

* * *

Манай орон дотор «СССР-Конго» гэhэн хани барисаанай бүлгэмые эмхидхэн байгуулгада зорюулагдаhан совет олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ Д. Сассу-Нгессо Москвада байха үедөө хабаадалсаhан байна. СССР-тэ түс бүлгэмые эмхидхэн байгуулhан ушар хадаа дэлхэйе революционно ёhоор шэнэлхын түлөө, Африкада колониализм болон зүhэ шарайн илгаа гаргалгые сүм усадхахын түлөө хани барисаата арадай ябуулдаг тэмсэлые совет хүнүүдэй дэмжэдэг байhанай үшөө нэгэ гэршэ болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

КПСС, СССР-эй правительство, совет арад социалис шэглэлэй замаар дабшажа ябаhан манай республикын хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэдэг. Конгын Арадай Республикада шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулдагые бидэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди, — гэжэ суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн Д. Сассу-Нгессо мэдүүлээ.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй найруулhан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд тухай хэлэхэ зуураа, Конгын арад тэдэниие бүрин хүсэд дэмжэнэ гэжэ Д. Сассу-Нгессо мэдүүлhэн байна.

(ТАСС).

ХЭБЛЭЛДЭ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

Хари хэлэнэй литература хэблэхэ талаар ашаг үрэ ехэтэй, эдэбхитэй ябуулга хэhэнэйнь түлөө «Прогресс» гэжэ хэблэлые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаба. Хүндэтэ шагнал барюулалгада зорюулагдаhан баярай үдэшэ майн 14-дэ «Октябрь» гэжэ киноконцертнэ зал соо болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев үгэ хэлэбэ.

«Прогресс» гэжэ хэблэлые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Б. Н. Пономарев соносхон уншаад, сугларагшадай альга ташалга доро хэблэлэй тугта шагнал зүүлгээ.

(ТАСС).

...АРХАНДА БОЛОhОН УУЛЗАЛГАНУУД

...АН-БААТАР. (ТАСС). ...Монголой эгээл то...городуудай нэгэн — ...hайндэрэйхеэр шэмэг...лэгдонхой. Орон соо...шалжа ябаhан зам...ай уласхоорондын эки...гэшүүд Ж. Гуррагча ...В. Джанибековые хо...зон дулаанаар уг...рхан хото—жолоодог...замбуулинай ниидэл...сасуутан. Хорин ...тээ. Юрий Га...замбуулин худар ...түүхэтэ жэлдэ тэ...три табигдаhан байгаа. Промышленна удха шанарай талаар Дархан хото орон дотороо хоёрдохи hуурида гаранхай.

Айлшад Агууехэ Октябриин 60 жэлэй нэрэмжэтэ гэр барилгын комбинадта орожо хараhан, «Найрамдал» гэhэн сэсэрлигтэ модо hуулгаhан байна.

Совет-монгол замбуулинай ниидэлгэ бүхы монгол арадай политическэ болон ажалай эдэбхи хэшээлые бадаргаhан байна гэжэ хотын ажалшадай митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглээ. Ниидэлгын үдэрнүүдтэ городой ажалша коллективүүд габшагай вахтада жагсаад, нэгэ hарын туршада түсэбтэ даабариhаа гадуур 6 миллион шахуу түгригэй продукци бүтээhэн байна. Манай мүнөөдэрэй амжалтанууд хадаа МНРП-гэй марксистско-ленинскэ политикын, Советскэ Союзтай, социалис хани харилсаата бусад оронуудтай бүхы талын аха дүүгэй харилсаа холбоо хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ талаар удаа дараалан бэелүүлдэг хараа шугамай дүн болоно гэжэ митингдэ хабаадагшад хэлээ.

Дархан хотын социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ Ж. Гуррагча В. Джанибеков хоёр «Интеркосмосой» hүлдэ тэмдэгтэй вымпелнүүдые барюулаа.

МНРП-гэй ЦК-гай секретарь П. Дамдин, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй начальник, авиациин генерал-лейтенант Г. Т. Береговой космонавтнуудтай хамта Дархан ерэлсэhэн байна.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РСФСР-эй ГЕОЛОГИИН МИНИСТЕРСТВЫН БУРЯАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН ГЕОЛОГИЧЕСКА НЭГЭДЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БАРИЛГЫН ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь түлөө, мүн ажалдаа амжалта түйлаhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө «Байгал-Амарай түмэр замай барилгын түлөө» медаляар шагнаха:

Буряадай АССР-hээ

Акинфеев Юрий Леонидовичые — Багдаринай геологическа бэдэрэлгын экспедициин ахалагша инженер.

Клеткин Владимир Сергеевичые — Хойто Байгалай геологическа экспедициин участогай начальник.

Кобылкин Филипп Емельяновичые — Хойто-Байгалай геологическа бэдэрэлгын экспедициин проходчик.

Овчинников Виктор Андреевичые —Хойто-Байгалай геологическа бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

Плеханов Александр Александровичые — Багдаринай геологическа бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1981 оной майн 14.

АРХИТЕКТОРНУУДЭЙ СЪЕЗД

СССР-эй архитекторнуудэй VII съезд уран бэлигтэнэй партида, совет арадта зохёохы тоосоон болобо. Энэ съезд майн 14-дэ Москвада хүдэлмэреэ дүүргээ.

Тоосоото үе соо СССР-эй Архитекторнуудэй холбооной правлениин хэhэн хүдэлмэрие хангалтатай гэжэ съезд тоолоод, Центральна шалгалтын комиссиин элидхэлые батална. Делегадууд СССР-эй Архитекторнуудэй холбооной правлениин, Центральна шалгалтын комиссиин шэнэ бүридэлые hунгаа.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ СССР-эй Архитекторнуудэй VII съездын эльгээхэ бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр абтаhан байна.

* * *

СССР-эй Архитекторнуудэй холбооной правлениин шэнэ бүридэлэй нэгэдэхи пленум болобо. А. Т. Полянский правлениин нэгэдэхи секретаряар, С. В. Демидов Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр hунгагдаа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДТА —ГОЛ АНХАРАЛ

Партида эрхимүүдэй эрхимүүд, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшад, үнэн сэхэ, журам заршам шангатай хүнүүд олоной дундаһаа шэлэгдэн абтадаг гээшэ. Шэнээр абтаһан залуу коммунистын саашанхи болбосорол, политическэ талаараа хатуужан хүмүүжэлгэ эхин үеынь һайн шэнжэ шанараар сэгнэгдэдэг бэшэ, харин тэдэнтэй саг үргэлжын даамай хүдэлмэри ябуулха эрилтэ табигдадаг.

«Партида абаха, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудые хүмүүжүүлхэ талаар Киргизэй партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол иимэ тобшолол соо эли тодоор хэгдэнэ. Энэ заабарие бэелүүлэн, манай совхозой партийна организаци, тэрэшэлэн партком хадаа партида шэнэ хүнүүдые шэлэн абаха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа тусгаар хандуулхые оролдодог юм.

Манай партийна организаци мүнөө үедэ 84 коммунистнуудтай. Тэдэнэй 20 хүниинь гурбан жэл болоодүй партийна стажтай, 10-ниинь КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд гэхэ гү, али бүхы коммунистнуудай 36 шахуу процентнь залуушуул болоно. Ихэлээрээ эдэнэртэй ябуулдаг хүмүүжүүлгын удхатай али бүхы хүдэлмэридэ анхаралаа, үнэхөөрөөшье, онсо табяагүйдэ аргагүй болоно бшуу.

Парти доторой энэ шухала хэрэг яажа шиидхэгдэнэб, ямар гуримтайгаар гү, али шэглэлтэйгээр эрхилгэдэнэб гэһэн асуудал заатагүй табигдаха зэргэтэй. Түбхын түрүүндэ залуу коммунистнуудта партийна даабари үгэлгэ, тэрэнние дүүргэлгэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ гол һуури эзэлнэ. Тиимэһээ совхозой партком, партбюронууд залуу коммунистнуудые партийна болон алибаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдоно. Хүн бүхэндэ зохихо рүунь үгтэһэн саг үргэлжын гү, али саг зуурын партийна даабарияа хэр дүүргэжэ байһыень ходо хинажа, шалгажа байха шухала. Тиигээ хада тэдэнэр дааһан хэрэгүүдтээ ямар харюусалгатай байһанаа, даабариин ямар шухала удхатай байһые ойлгожо абана бшуу.

Жэшээнь, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд— гаражые даагша С. Б. Будаев, хангалгын талаар директорые орлогшо В. Н. Нимаев, Тохорюугтын отделение эрхилэгшэ Ж. Г. Гончикдоржиев, совхозой ахамад ветврач Н. Н. Нанзатов гэгшэд политинформаторнуудаар баталагданхай. Эдэ нүхэд партийна энэ даабарияа, мүн өөһэдынгөө уялгата гол тушаалые һайнаар, ехэ харюусалгатай байһанаа мэдэрэн дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Кандидадай стаж гаража байха үедөө һайнаар хүдэлжэ, бэеэ зүбөөр абажа, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, партиин зэргэдэ үнэн сэхээр жагсаха гүн эрмэлзэлтэй байһанаа харуулжа ябаһан нүхэдые үшөөшье дурдамаар. С. Дагбаев ажахынгаа ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүнээр һунгагданхай. Ц-Х. Дашибылова сомоной Соведэй депутат, В. Чиняев арадай хинагша, Д. Тараев Тохорюугтын отделениин комсомолой эхин организациин секретарь, В. Н. Нимаев ВЛКСМ-эй райкомой гэшүүн гэхэшэлэн, ниитынгээ даабарие һайнаар дүүргэдэг, эрхимээр хүдэлмэрилдэг байһаараа нютаг зондоо хүндэтэй ябана.

Залуу коммунистнууд өөһэдынгөө үзэл сурталай-политическэ мэдэсые дээшэлүүлхын тула яһала оролдолго гаргана. Тэдэнэр партийна гэгээрэлэй һуралсалда тон ханалгатайгаар ябадаг, үзэһэн материалаараа конспект бэшэдэг байгаа. Зариманиинь заочноор һуража, ямар нэгэн мэргэжэлтэй болохые хүсэнэ. Үхэршэн К. С. Болсоев, гаражые даагша С. Б. Будаев, механизатор А. А. Тарбаев партийна суглаанай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, зүбшэгдэһэн асуудалаар һанал бодолоо хубаалдадаг, дурадхал оруулдаг, дутуу дундануудые заадаг байха юм.

Түрүү ябаха, үльгэр жэшээ харуулха үүргэеэ залуу коммунистнуудай диилэнхи олониинь нэрэ солодоо хүрэмөөр дүүргэдэг гээшэ. Энэ ушарта Тээгдын һү һаалиин фермын механизатор А. Г. Цыренов, үхэршэн В. К. Доржиев, һаалишан Ц-Х. Дашибылова (эдэ хоёр Могойн МТФ дээрэ ажалладаг) һайнаар хүдэлдэгөөрөө нютаг зондоо магтуулна. Бүтээсэ ехэтэйгээр, оролдосотойгоор ажаллахатаяа хамта, тэдэнэр коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда абьяастайгаар хабаадалсадаг юм.

Партида шэнээр абтагшадтай хүмүүжүүлхы шэглэлтэй хүдэлмэри ходо ябуулжа байха шухала. Энэ нүхэрнай коммунист болобо, нигээд лэ өөрөө болбосорно, хүмүүжэнэ, теоретическэ талаараа хатуужана бэзэ гэжэ найдаха болоо хада буруу. Хүмүүжүүлгын асуудалда совхозой управлениин партийна эхин организаци, Могойн МТФ-дэхи партийна бүлэг анхаралаа ходо хандуулжа байдаг. Жэшээнь, управлениин партийна организаци хамтын суглаа үнгэргэлгэдэ бэлдэхэ комиссида залуу коммунистнуудые заатагүй оруулдаг байна. Тиигэжэ ниитын хүдэлмэриин дадал дуршэлдэ һурана. Залуу коммунистнууд шофер Б. Б. Ешиев, ахамад мелиоратор А. М. Шевченко даалгагдаһан даабаряа жэншэдгүй бүтээгээд лэ байдаг. Хамтын суглаанда зүбшэгдэхөөр хараалагдаһан зоовет-мэргэжэлтэдэй хүдэлмэри тухай асуудал бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаа һэн.

Коммунист А. М. Шевченко һаяшаг институт дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэ байбашье, хүмүүжэл һайнтай, эдэбхитэй, дааһан уялгадаа харюусалгатайгаар хандадаг. Тэрэ партбюрогой гэшүүнээр һунгагдаха этигэл найдабарида хүртөө. Тэрэшэлэн үхэршэн К. С. Болсоевые Тохорюугтын коммунистнууд мүн лэ партбюрогой гэшүүнээр һунгаа һэн. Шофер Б. Б. Ешиев, механизатор Р. Закиров гэгшэд агитатораар хүдэлнэ.

Залуу коммунистнуудые үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай участогта эльгээхые оролдонобди. Шэлэн томилхо, зүбөөр хубаарилан табиха гээшэ хүмүүжүүлгын удха шанартай зүйл мүн. Совхоз соогоо гээгдэлдэ орохон Тээгдын һү һаалиин фермэдэ трактористаар хүдэлхыень КПСС-эй гэшүүндэ кандидат А. Г. Цыреновтэ дурадхаа һэмди. Мүнөө фермын малда үбһэн, силос, уһан таһалгаряагүй асарагдажа байдаг болонхой.

Партиин гэшүүндэ кандидат С. Б. Будаев Алтайн хизаарта һолоомо суглуулха, багсалха, вагондо ашажа ябуулха бригадые толгойлоо. Тиихэдээ ажал эмхидхэхэ дуршэл шадабаритай байһанаа харуулаа. Тэндэһээ бусамсаарнь, Будаевые совхозой дирекци гаражые даагшаар томилоо. Энэ шэнэ тушаалдаа тэрэ яһала дуршэжэ байна, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ болохо байһандань партийна организаци этигэнэ. Кандидатска стаж гаража байха үедэнь Ж. Г. Гончикдоржиевые Тохорюугтын отделениие эрхилэгшээр томилхо дурадхал партком дирекцидэ дурадхаһан байгаа. Партийна организациин найдабарие энэ залуу коммунист харюулжа байна гэжэ тэмдэглэмээр.

Партида орохыень һайшааха (рекомендаци үгэхэ) гээшэ ехэл харюусалгатай хэрэг гэжэ һанагдана. Рекомендаци үгэгшэ коммунист хадаа тэрэнэй саашанхи хүмүүжэлэй түлөө партийна харюусалга бэедээ даажа абадаг шуу. Тиимэ һэн тула залуу коммунистын ажал хэрэгээр, ажабайдалаар, журам сахилгаарнь ходо һонирхожо, хинажа, захяа заабари үгэжэ байха уялгатай. Энэ ушарта 1944 онһоо КПСС-эй гэшүүн, совхозой инженер Г. А. Цыренов тухай жэшээ болгон дурдахаар. Тохорюугтын отделениин зоотехник Д. Р. Базарова, Могойн МТФ-е даагша Р. В. Рачинский, тэрэл фермын партгрупорг, механизатор Н. Н. Нимаев гэгшэдтэ тэрэ партида орохыень һайшаал үгэһэн байгаа. Тэрэ хүсэлыень эдэ залуу коммунистнууд бодото хэрэгээрээ, эрхим журамаараа харюулжа ябадаг.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгын үшөө нэгэ шухала зүйлынь хадаа тэдэнэй политическэ мэдэсые, үзэл бодолой талаар болбосоролые дээшэлүүлхэ хэрэг болоно. Тэдэнэр бултадаа политическэ гэгээрэлэй һуралсалда ябана. Гадна КПСС-эй райкомой кустовой гуримаар эмхидхэһэн залуу коммунистнуудай һургуулида һурана. Энэ һургуули манай совхозой паркомой дэргэдэ хүдэлдэг. Тус һургуулиин хэшээлдэ ябагшад КПСС-эй Программа болон Уставые, партийна байгууламжын ёһо гуримые шудална, партиин доторой ба гадаадын политикэтэй танилсана. Мүнөөдэрэй шухала асуудал хадаа КПСС-эй XXVI съездын документнүүдые үзэлгэ болоно. Политическэ һуралсалай жэл дүүрэв. Булта һурагшад үзэһэн материалаараа шалгалта барижа, муу бэшэ мэдэсэтэй болоһоноо элирхэйлээ.

Залуу коммунистнуудтай ябуулагдадаг хүдэлмэри яһала һайжараа, гуримшаа. Гэхэтэй хамта энэ хэрэгтэмнай дутагдалнууд огто үгы гэжэ хэлэхээр бэшэ. КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые, партийна даабаряа хэр дүүргэжэ байһан тухай залуу коммунистын тоосоон партийна суглаан дээрэ, парткомой гү, али партбюрогой заседани дээрэ үсөөнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ гэжэ мэдэрхэ шухала.

Манай мүнөө сагай гол шухала зорилго хадаа КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ залуу коммунистнуудые улам эдэбхитэйгээр хабаадуулха, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха тэмсэлдэ элсүүлхэ, тэдэнэй түрүү зэргэдэ ябаха үүргые улам дээшэлүүлхэ асуудал болоно. Тиимэһээ совхозой партком парти доторой энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа тусгаар хандуулна гэжэ үшөө дахин дабтаха ушар гарана.

А. МОРОЛДОЕВ,
Хориин районой Хүрбын совхозой парткомой секретарь.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЬАА

СССР-эй ЭНЕРГЕТИКЫН БОЛОН ЭЛЕКТРИФИКАЦИИН МИНИСТЕРСТВЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАИ

Арбадахи табан жэлэй даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Бурдуковский Анатолий Прокопьевичые — Түбэй электросетьнүүдэй электрослесарь.

Панфилов Иван Николаевичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй слесарьнүүдэй бригадир.

Рушаков Иннокентий Прокопьевичые — Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин модошо дархан-бетонщик.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Булдаев Сергей Николаевичые — КПСС-эй Буряадай обкомой таһагые даагша.

Ивайловский Дмитрий Александровичые — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь.

Иванов Иван Александровичые — Урда зүгэй электросетьнүүдэй районой начальник.

Сальников Александр Михайловичые — «Востокэнергомонтаж» трестын Гусиноозёрскын хабсаралгын участогай слесарь-хабсаргагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Астраханцев Дмитрий Николаевичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй цехэй начальник.

Бехер Федор Андреевичые — Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин главна инженер.

Борисов Анатолий Николаевичые — Байгалай электросетьнүүдэй Тимлюйн ТЭЦ-эй котелнуудай ахалагша машинист.

Вахрушев Юрий Георгиевичые — Түбэй электросетьнүүдэй электромонтер.

Подлеснов Вячеслав Фёдоровичые — арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Потапов Леонид Васильевичые — КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь.

Рагулин Валерий Сергеевичые — «Забайкалсельэлектросетьстрой» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл 56-дахи колонныя линейна электромонтернуудай бригадир.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН ОРДЕНООР

Еремина Екатерина Николаевнае — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй турбинануудай машинист.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Бурлаков Олег Никитовичые — Бурятэнергын автобазын автомобилиин жолоошон.

Корытов Владимир Владимировичые — Улаан-Үдын дулаанай сетьнүүдэй газогагнууршадай бригадир.

Корытов Иван Сергеевичые — Урда зүгэй электросетьнүүдэй электромонтер.

Красивых Фёдор Тихоновичые — Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилгын управлениин электрослесарь.

Леонова Крестинья Валампиевнае — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлениин штукатур-малярнуудай бригадир.

Цивилев Федор Пантелеймоновичые — Хойто зүгэй электросетьнүүдэй автомобилиин жолоошон.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бадмаев Дондок Лайдаповичые — Урда зүгэй электросетьнүүдэй электрослесарь.

Воронин Анатолий Алексеевичые — КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой секретарь.

Захаркина Надежда Семеновнае — Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин шулуушан.

Князькина Валерия Николаевнае — Улаан-Үдэ городой КПСС-эй Советскэ райкомой таһагые даагшын орлогшо.

Козулина Ольга Прокопьевнае — Түбэй электросетьнүүдэй электрослесарь.

Мокрова Елена Андрияновнае — Энергосбытэй контролер-монтер.

Павлов Георгий Сергеевичые — Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин газо-гагнууршан.

Павлов Иван Кирилловичые — Гусиноозерскын ГРЭС-эй бульдозерой машинист.

Ханхунов Олег Халбаевичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй хүдэлмэришэдэй бригадир.

Холобес Юрий Андреевичые — «Электросибмонтаж» трестын хабсаралгын 8-дахи участогай ахалагша прораб.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Ефимов Александр Федоровичые — Улаан-Үдын дулаанай сетьнүүдэй слесарьнүүдэй бригадир.

Жидков Николай Ивановичые — «Сибэнергострой» трестын 4-дэхи автобазын автомобилиин жолоошодой бригадир.

Карагаев Гавриил Кузьмичые — Байгалай электрослесарьнүүдэй электромонтер.

Королюк Павел Юрьевичые — «Забайкалсельэлектросетьстрой» трестын оньһожоруулагдамал 56-дахи колонныя автомобилиин жолоошон.

Кузьмина Мария Федоровнае — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй лаборантка.

Малыгин Яков Георгиевичые — Хойто зүгэй электросетьнүүдэй электромонтер.

Раджабалиев Николай Михайловичые — Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлениин хүдэлмэришэн.

Самсонов Василий Ивановичые — «Сибэнергострой» трестын Гусиноозёрскын «Сибспецэнергомонтаж» участогай хабсаргагшадай бригадир.

Сенакеев Николай Александровичые — Гусиноозерскын ГРЭС-эй котелой-турбинын цехэй ахалагша машинист.

Фалилеев Елифер Феоктистовичые — «Бурятэнергоспецремонт» предприятиин штукатур-маляр.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 31.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой дүрбэдэхи цехэй электро-гагнууршадай бригадир Борис Халбаевые абаһаар олохонь бэрхэтэй байба. «Һаяхан лэ эндэ ябаа һэн» гэжэ манай һураһан хүнүүдэй зариманъ хэлэнэ. «Магад, газаашаа гараа гү, тэндэ бригадынь хүбүүд хүдэлдэг» гэжэ нүгөө зариманиинь ойлгуулна. Бригадирые олохо найдалаймнай нилээд хороод байхада, нэгэ хүбүүн бидэнэрые дахуулжа, Халбаевтай улаан нюураарнай золгуулба. Борис үнэхөөрөөшье сүлөөгүй байгаа. Бригадынь гэшүүд хэды бүлэг бололожо таһараад, цехэйнгээ элдэб участогуудта ажаллажа байбад. Тиимэһээ бригадирай зүбшэл заабари, туһаламжа хүбүүдтэнь хэрэгтэй бшуу. Тэрэ хүдэлмэришэдөө саг үргэлжэ эрьежэ ябадаг.

Үндэршэг, шаб гэмэ бэетэй, анхаралтай харасатай залуубтар хүн гарыемнай шангаар адхан мэндэшэлхэ зуураа, зориһон хэрэгыемнай мэдээд, «Бултандал адляар хүдэлдэгбди», —гэжэ дааруугаар мэдүүлбэ. Туха сүлөөмнай эдэ үдэрнүүдтэ бага болоод байна. Квартал дүүрэхэ дүтэлөө, тиимэһээ оролдожол хүдэлэгдэнэ гэжэ тэрэ хэлээд, «Түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ һанаатайбди», — гэжэ нэмэбэ. Үнэхөөрөөшье бригадын гэшүүд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эрхим һайнаар ажаллажа байна. Жэшээнь, үнгэрһэн дүрбэн һарын түсэб 130—140 процент бэелүүлэгдээ. Тиихэдээ гаргаһан продукциин 99 процентнь эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушаагдана.

Хүнүүдые хүтэлбэрилэн ажаллахада, эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы шадабари, өөрын дүй дуршэл тон хэрэгтэй гэжэ мэдээжэ. Теэд, эдэ бүхы шанар шэнжэ, мэргэжэл шадабари, дүй дуршэл Борис Халбаевта гүйсэд дүүрэн бии гэжэ хэлэхэ байнабди. Электро-гагнууршанай мэргэжэл шудалһаар тэрэ нилээхэн болоо. Энээн тухай бригадир игэжэ хөөрэдэг: «Жаран нэгэдэхи ондо түрэлхидэйнгөө наһа барахада, эгэшэдээ Дивногорск ошоо һэм. Тэндэ Красноярска ГЭС-эй барилгада хүдэлжэ захалааб. Слесариин, һүүлээрнь гагнууршанай мэргэжэлдэ һураад, мүнөө болотор хүдэлөөб. Бригададамни юһэн хүн ажаллана, хоёрынь басагад—бусадынь хүбүүд. Булта—залуушуул. Өөһэд хоорондоо бэе бэеэ ойлголсодогбди гэжэ һанагшаб».

Хорёод жэлэй саана Красноярска ГЭС-эй барилга — комсомолой Бүхэсоюзна габшагай барилга дээрэ ажалайнгаа намтар эхилһэн энэ нүхэр тэндэ элдэб яһанай үетэн нүхэдөөрөө түрүүшынгээ хатуужалга, хүмүүжэлгэ гараһан байгаа. Гурбан жэлэй туршада хүдэлжэ олоһон дуршэл шадабаринь мүнөө хүдэлмэридэнь ямар ехэ туһа нэмэри хүргэнэб. Энээнһээ гадна арбан гурбан жэлэй саада тээ судна бүтээдэг заводто түрүүшынхеэ ерэхэдээ, эндэхи эрхим бригадирнуудай нэгэн коммунист, Владимир Матвеевич Кушнаревой бригадада абтаһан ушарынь мүнөөшье эрхим һургуули болоо бшуу.

Эрхим мэргэжэлтэ, дуршэлтэй һурган хүмүүжүүлэгшэ Кушнарев залуу нүхэртөө гансал һайн талаһаань нүлөөлжэ, үнинэй багша мэтэ, хүсэл бодолыень, арга боломжыень бадаруулжа үгэһэн байха.

Һурган хүмүүжүүлэгшэ тухайгаа Борис Халбаев хододоо сэдьхэлэй дулаахан үгэнүүдээр һанан дурсажа ябадаг заншалтай. Оң жэлэй ошохо тума Халбаев өөрөө һурагша, шаби байһанаа эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэ болсихой. Цехэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Анатолий Игнатьевич Песковтой уулзахадамнай:

— Халбаевай бригада цехэймнай кадрнуудай хүүзэнсэ болонхой. Тайлбарилха болоо һаа, үнэхөөрөөшье, олохон залуу хүбүүд, басагад Халбаевай бригадала хүдэлмэришэнэй түрүүшын һургуули гараһан байха, — гэжэ хэлээ бэлэй.

— Борис Халбаев залуушуултай үгээ ойлголсожо шадаха, гансашье цехэй бэшэ, мүн заводой эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй нэгэн болохо ёһоороо болоно, — гэжэ Анатолий Игнатьевич хөөрөө һэн.

Эдэ үгэнүүдые батадхан, Халбаевай бригадын гэшүүн Иван Хуриганов иигэжэ хөөрөө бэлэй:

—Энэ заводто би гурбадахи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Бригадирни—Борис Семенович Халбаев. Тэрээнтэй хүдэлхэдэ, ажал ябасатай, хүнгэн байдаг. Тиимэһээл бригадамнай яһала һайнаар шэнэ табан жэлые эхилээ. Бригадирнай ходо туһалдаг, хэрэг дээрэнь харуулаад үгэдэг, ямаршье сагта ойлгоогүй юумэеэ ошоод һурахадаш, арсангүй хэлэжэ үгэхэ.

Залуу хүдэлмэришэн Иван Хуриганова эдэ үгэнүүдые шагнаад байхадаа, Борис Халбаевай өөрынгөө һурган хүмүүжүүлэгшэд тухайгаа хэлэһэн үгэнүүдые досоогоо дахин һэргээжэ, зэргэсүүлэн байгаа һэмди. Зүб лэ даа, залуу хүнэй наһанайнгаа харгы олохо хэрэгтэ һурган хүмүүжүүлэгшэ ямар ехэ ашатуһа хүргэдэг бэ. Саг соонь хэлэһэн үнэн сэдьхэлэй үгэ, туһатай зүбшэл заабари, һайнаар бүтээһэн хүдэлмэриин түлөө хэлэгдэһэн магтаалай үгэнүүд, хүндэ сагай срэбэл, нүхэр ёһоной туһаламжа — эдэ бүгэдэ залуу хүниие ямар ехээр урмашуулжа, зүрхэ сэдьхэлыень зориглжуулдаг гээшэб! Мүнөө Борис Халбаев бригадынгаа гэшүүд — Иван Хуриганов, Толя Болрёнов, Ольга Балабаева, Наташа Захожсева болон бусадай урда иимэ хүндэтэй болоод ябана ха юм.

...Үнгэрһэн жэлдэ заводто бригадирнуудай совет түрүүшынхеэ байгуулагдаа һэн. Энэ соведэй гол зорилгонь —бригадануудые шэнэ онол аргада шэлжүүлэн оруулха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, мүн үйлэдбэриин бусад олон асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ тодорхойлогдоо һэн. Бултанай нэгэн һаналаар заводой бригадирнуудай соведэй түрүүлэгшээр Борис Семенович Халбаев һунгагдаа бэлэй. Энэ жэшээ нүхэр Халбаевай завод соогоо хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда ямар ехэ хүндэтэй, суутай байһыень харуулна.

Д. ГАРМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ түмэр замшадай эршэтэ ажал, эрмэлзэл оролдолго болон ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандалгаһаа дулдыдаха байһанда хэншье һэжэглэнэгүй. Түмэр замай Улаан-Үдын станциин коллектив энэ ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар бэлэн. Ажалай түрүүшүүлэй дунда үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө оролдодог хүнүүд олон. Тэдэнэй нэгэн Татьяна Леоничева (зураг дээрэ) болоно.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

УҺАЛХАДАЛ УРГАСА АБТАХА

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Шииг нойтоной биратай ородоггүй, хуурай уларилтай нютагуудта тарялан, сабшалан уһалжа, гол горходой эрье шадарай уһанда абтадаг газарые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, ороохо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжын бии байһан тухай КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо онсолон заагданхай.

Манай Буряад орон дотор ехэ, бага гол мүрэнүүд, жэжэ булаг горход, нуур сөөрэмүүд олон гээшэ. Эдэ гол мүрэнүүдые зубшажа байһан шииг нойто элбэгтэй газарые хүн зон хэр үгһаа хойшо элдүүрилэн хэрэглэдэг, нуга сабшалан болгодог, заримыень хахалжа тарялан болгодог байгаа. Республикын районуудта бүхыдөө 300 мянган гектар тиимэ газар тоологдоно.

Шэнжэлжэ үзэхэдэ, гол мүрэнүүдэй, булаг, горходой, нуур сөөрэмүүдэй эрье зубшажа байдаг газарай хүрьһэнэй үрэжэлтэй шоройнь 30 сантиметрһээ дээшэ болодоггүй. Тэндэхи газар дорохи уһаниинь гол түлэб 1,5—1,8 метртэ байдаг. Тиихэдээ гол мүрэнэй уһанай хабар, намар ехээр нэмэхэдэ, тэрэнь дээшээ боложо, заримандаа газарай нюруу дээрэшье гарадаг юм.

Тиимэ газарые үшөө дээрэһээнь уһалхада, хүрьһэниинь хужармагтай, дабһалиг болошохо гэжэ зариман һанадаг. Тиигэжэ айһанай хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, дээрэхи үрэжэлтэй хүрьһэниинь нимгэн, дороо ехэнхидээ жэжэ хайр шулуутай. дорохи уһаниинь дүтэ байхадаа, тиимэ газар хужармагтай болохогүй.

Иигээд ерэхэдээ, гол мүрэнүүдэй, горходой эрье зубшаһан, нуур сөөрэмүүд шадархи газарые зүбөөр хэрэглэжэ, илангаяа тэндэ культуртехническэ хүдэлмэри хэжэ, элдүүрилжэ, үндэр баян ургаса үгэхөөр ургамал таряад, үшоо һайнаар уһалаад байгаа һаа, ороохо таряа, илангаяа кукуруза, хартаабха гэхэ мэтэ ургамалнуудые элбэгээр абаха арга бии.

Мүнөө республикын колхоз, совхоз бүхэндэ гол горходой, һубаг ханаабуудай эрьедэ тодхоод, уһа сасан хаюулжа, газар уһалха «Волжанка», «Фрегат» түхэлэй 40 гаран, ДДА-100М, ДДА-100МА, ДДН-70 түхэлэй хэдэн зуун оньһон түхеэрэлгэнүүд бии. Элээнһээ гадна, элдэб түхэлэй бүлүүр станцинууд тоогүй олон ааб даа.

Гэхэтэй хамта ажахынуудай газар дайда дээгүүр олон тоото гол горходой урдажа, тэдэнэй эрье зубшаад уһалагдахаар нилээд ехэ газарай бии, мүн уһалууриин хүсэ ехэтэй техникын улам олон боложо байбашье, эдэ бүгэдэ гүйсэдөөр хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Илангаяа газар уһалха машина, түхеэрэлгэнүүд булта хүдэлгэгдэнэгүй, олонхинь нэгэ халаанда ажаллана. Гол горходто дүтэ оршодог нэгэшье гектар газар уһалагдангүй үлэхэ ёһогүй.

Тиимэһээ уһанай эрье зубшаһан нуга сабшалангые яажа ашаглахаб, тэндэхи зарим газарые хайшан гэжэ зүбөөр элдүүрилхэб, саашадаа тэрэниие яажа уһалхаб гэжэ энэ статья дотор хэдэн ажаглалта хэхэ хүсэл түрэнэ.

Уһалагдадаггүй добо газарай хүрьһые элдүүрилхэ юрын онол аргые эндэ хэрэглэжэ болохогүй. Уһанай эрье шадарай газарай хүрьһэн тад ондоо ха юм даа. Тиимэһээ эндэхи газарые хахалха, элдүүрилхэ, хүрьһыень нягтаруулха, агротехническэ заабари, үрэһэ тариха болзор гэхэ мэтэнь ондоо байха зэргэтэй.

Агрономическа томо эрдэмтэн П. А. Костычев иигэжэ бэшэһэн байдаг:

—Хүсэд бутараагүй, һэбхигэр хүрьһэ руу уһан, агаар түргэн шэнгэдэг ааб даа. Гэд иигэжэ уһан агаар хоёрой хүрьһэ руу бэлэхэнээр шэнгэхэ ушар ургамалай ажамидаралда тиимэшье һайн байхагүй.

Уһа голой эрье зубшажа байһан газарые хахалхадаа, хүрьһыень рбуулжа, заримдаа дорохи үрэжэл багатай шоройень дээшэнь гаргажа байгаад, элдүүрилхэдэ өөрэгүй. Юуб гэхэдэ, эндэхи газар дээгүүр һубаг ханаабууд татагданхай ходо тусхай техникээр уһ агдажа байхадань, тэрэниие хэдэн тээшэнь хахалха аргагүй ха юм. Тиимэһээл тэрэниие нэгэ тээшэнь, утаашань һайнаар элдүүрилхэ шухала. Хоёрдохёор, ходо уһалагдажа байдаг газарые паар болгохо аргагүй. Энээн дээрэһээл тэрэниие хабар, намар һайн гүнзэгыдэ хүрьһыень урбуулан хахалха ёһотой болоно. Тэрэшэлэн тэндэ пропашной ургамалнуудые таряад, зурууд хоорондохиинь һайнаар элдүүрилхэ шухала. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ хүрьһэн ехээр хатаха гэжэ айлтагүй, харин буртаг үбһэн лэ ургамалайнь гол дайсан байна бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, уһалагдадаггүй добо газарта ехээр хаташаһан хүрьһэ хахалха баатай бологдоно. Харин гол горходто дүтэ, ходо уһалагдажа байдаг газарай хүрьһэндэ хабаршье шииг нойтон горитой үлэһэн байдаг ааб даа. Газараа хахалхын урда тэрэниие нэгэ дахин уһалбал, шииг нойтониинь бүри ехэ болохо, халхада хүнгэн боложо үгэхэ зэргэтэй.

Тиимэ газарай буртаг үбһые түргэноор сэбэрлэхын тула намар ургасыень хурягаад байхадаа, зорюута уһалха ёһотой. Тиихэдэ буртаг үбһэн түргэн гаража, газарыень хахалан, элдүүрилэн үндэһыень таһалха, үгы хэхэдэ, таатай боложо үгэхэ байна.

Газарта органическа болон минеральна үтэгжүүлгые хүрьһэн дээгүүр миил сасаад, культиваци хэжэ гү, али дисктэй борной шэрэжэ, тэрэниие хүрьһэндэ оруулаад уһалхада, үтэгжүүлгэ доошоо һайнаар шэнгэхэ, тараха зэргэтэй.

Добо газарта тарилга хэхынгээ урда, мүн хэһэн хойно хүндэ мухарюулга шэрэжэ, хүрьһэ нягтаруулдаг, шииг нойтыень баридаг гээшэбди. Харин хабартаа, зундаа хэдэн дахин уһа сасан хаюулжа уһалдаг газарта тиигэжэ мухарюулгаар хүрьһые нягтаруулһанай үлүү. Имагтал уһанай жэгдээр таран доошоо шэнгэхынь тула, нолиие ходо тэгшэ байлгаха хэрэгтэй.

Иимэ газарые хайшан гэжэ, ямар нормоор уһалхаб? Ходо нэгэ зүг руугаа хахалагдажа байдаг, жэжэ хайр шулуунайнь зарим тээгүүрээ дээрээ гарашадаг газарые хабар эртэшэг уһалхада зохид. Тиихэдээ дан ехээр уһалжа болохогүй. Багашагаар аад, түргэ түргэн уһалхада, дээрэ. Нуга уһалхадаа, гектарай 280 — 300 кубометр уһа тарааха ёһотой.

Гол мүрэнүүдэй, булаг горходой эрье шадархи уһалагдадаг, шииг нойтоор дүтамаггүй газарта шэниисэ таряа һаа, май һарада гектар бүридэнь 200—350 кубометр уһанай хүртэхөөр 1—2 дахин уһалхада таарамжатай. Удаань июнь соо баһа нэгэ дахин гектарай 200—350 кубометр уһа оруулжа уһалха юм. Тиигээд августда дахин гектарай 350 кубометр уһа оруулжа уһалбал, зохисотой.

Кукуруза тариһан байбал, тэрэнээ май һарада — 1 дахин, июньдэ — 2—3, июльдэ 2 дахин, август соо 1 дахин уһалдаг. Уһалха бүхэндөө гектарай 220—250 кубометр уһа оруулна. Тэжээлэй корнеплод, куузику гү, али хартаабха, горох обёосой холисо гэхэ мэтые тэндээ тарибал, кукурузынхи шэнги нормотойгоор зунай һарануудта уһалха ушартай. Зунай эгээл шанга халуунай үедэ, газарай хүрьһэнэй ехээр хатажа байһан үедэ уһалууриие үргэнөөр ябуулха шухала.

Дээрэ хэлэгдэһэн онол аргануудые, заабарие хэрэглэжэ, Буряадай туршалгын мелиоративна станциинхид Сундалгын уһалууриин һубаг ханаабуудай дэргэдэхи тарялан дээрэһээ жэл бүри гектарай 230 хүрэтэр центнер горох обёос хоёрой холисо ногоо, 400 центнер корнеплод, 225 центнер кукурузын ногоо хуряадаг юм. Мүн тиигэжэ уһалагдадаг тарялан дээрэһээ гектарай 165 центнер хартаабха, тэжээлэй единицээр тоолоходо, 35 — 41 центнер шэниисэ ургуулжа абана.

Жэлэй ямаршье сагта уһалагдаха аргатай тиимэ газарнуудай гектар бүхэниие зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ манай айхабтар ехэ баялиг болоно.

В. ХАЙНАЦКИЙ,
Буряадай туршалгын мелиоративна станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

ҺУРГУУЛИ—ТҮРЭЛХИД—АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛАЙ СОЛО

1981—1985 онуудтахи, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР- Экономическа ба социаль- хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» арадай гэгээрэлэй сааша- хүгжэхэ харгы замууд зааг- байна. Тиихэдэ дунда һургуулинуудта эдиршүүлэй ардуйн мэргэжэлые зүбөөр уулхэ хэрэгтэ ехэ анхарал ндуулагдана. Мүн КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл соо радай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ абаатай заабаринууд үгтэһэн айна. Жэшээнь, «...һуралсал байдал хоёрой холбоое бо- ото дээрэнь бэхижүүлхэ, нии- аша туһатай ажалда һур- уулиинхидые бэлдэхэ ябадал айжаруулха гээшэ мүнөөдэр шухала болоод байна. Эн- багша хүн шиидхэхы үүргэ үргэхэ зэргэтэй» —гэжэ хэ- гдэнэ.

Манай коллектив үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүү- жүүлхэ хэрэгые онсо шухала асуудалнуудай нэгэн гэжэ тоо- додог гээшэ. Һургуулидамнай ажалдын тусхай гурим бии бо- лохой. Һуралсалай болон һуралсалһаа гадуур бүхы хүдэлмэри ажалша хүнүүдые хүн- жэлдэ, тэдэнэй хэрэгээр омо- рхон ябаха гэһэн нангин зорилгодо сэхэ хабаатай.

Интернат һургуули юрын һургуули бэшэ. Тиимэһээ ма- най һургуулиин үүдэ татан оро- һон һурагша бүхэн тон ту- рүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, өөрын туһагүйгөөр өөрыгөө аба- ябаха ёһотой бэшэ. Хүб- хүнараа нарин нягтаар хэхэ, унтарян сэбэрээр за- , таһалга соогоо гурим- байлгаха гэхэ мэтэ бага хүүдтэ үхибүүд һургагда- һурагшад энэ гуримда дагүй, түргөөр дүршэдэг юм. наймадахи класста оро- олондо туһатай ажал- сэхэ хабаадажа эхилнэ. Жэ- , һурагша бүхэн һургуу- столоводо ажал хэнэ. табаг суглуулха, тараа- угааха, столнуудые аршаха, хартаабха арилгаха гэхэ мэтэ тоото ажалда үхибүүд лана.

Өөрыгөө хангаһан ажалай шанар сэгнэшэгүй. Һу- ганса бэеэ һайнаар ябахаһаа гадна, байра- класс соогоо ариг сэбэ- сахиха гэжэ оролдодог. Үйлэдбэритэй холбоотой, ондо туһатай ажал хүүлэхэ онсо анхарал хандуул- бди. Хүндэ хэрэгтэй хамаг ажалай хүсөөр бүтэдэг, гээшэ манай байдалай, түрын хамаг баялигые үдэртэ арьбадхажа

байдаг гэжэ мастерской соо гү, али амаралтын ба ажалай «Туяа» гэжэ лагерьта байха- даа, һурагшад өөһэдөө мэдэ- хэ болоно. Һургуулидамнай модоор дархалалгын ба оёдо- лой мастерскойнууд бии. Сле- сарна мастерскойтой болохо гэһэн асуудал шиидхэгдэжэ байна. Мүн техническэ талаар уралан зохёолгын кабинет нээ- хэ хүсэлэнтэйбди.

Оёдолой мастерской соо ба- сагад фартугһаа эхилээд, өөһэ- дынгөө үмдэхэ хубсаһа хунар хүрэтэр оёдог, харин хүбүүд стулһаа эхилжэ, элдэб стенд дархалдаг, һургуулиингаа эб- дэрһэн мебель заһадаг, һурал- салай кабинедүүдэй захиһан хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг юм. Мастрескойнуудта һурагшадай бүтээһэн юумые мүнгэн дээ- рэ абажа хараа һаа, жэл соо 3-4 мянган түхэригэй ажал хэг- дэнэ бшуу.

Манай интернат һургуулида хүдөө нютагай үхибүүд олоо- роо һурадаг гэжэ мэдээжэ. Жэ- шээнь, интернадта бүхыдөө 480 һурагшад, тэрэнэй 70 га- раниинь малшадай, 40 га- раниинь хүдөөгэй механиза- торнуудай үхибүүд болоно. Тиимэһээ хүдөө ажахын ажал- да үхибүүдые һургаха гэһэн зорилго бидэнэй урда ходо- доо байһан, байнашье.

Амаралтын ба ажалай «Туяа» гэжэ лагерь үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүү- жүүлхэ хэрэгтэмнай сэгнэшэ- гүй ехэ туһа үзүүлнэ. Жэ- шээнь, ямар юумэн баригдааб гэжэ хаража үзэе. Ахамад клас- сай хүбүүдэй гараар зунай үе- дэ амарха корпус, столово, нааданай таһаг, овощ хадагал- даг байра, гахайн гэр, бани, харуулшанай гэр, эстрадын тал- май гэхэ мэтэ тон шухала ба- рилганууд хэгдэһэн байха юм.

Һургуулиин үрэ жэмэсэй саад тухай мүн лэ тэмдэглэмээр. 1959 ондо нэгэ гектар газар дээрэ жэмэсэй саад таригда- һан, овощ ба хартаабха тари- ха талмайнууд сэбэрлэгдэһэн байгаа. Гэбэшье ажалнай, ямар- шье техникэ, технологигүйгөөр, ехэнхи хубидаа гараар хэгдэ- дэг һэн.

«Юрэнхы эрдэмэй һургуу- лиин һурагшадай һуралсалые, хүмүүжэлгые болон тэдэнэй ажалда бэлдэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха ту- хай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР- эй Министрнүүдэй Соведэй тог- тоолой ёһоор, манай һургуу- лиин багшанарай коллектив үхибүүдые ажалда дуратай- гаар хүмүүжүүлхэ зорилгоёо улам гүнзэгырүүлээ. Нэн тү- рүүн энэ юун дээрэһээ хараг-

дааб гэхэдэ, республикын кол- хоз, совхозуудай овощ ур- гуулдаг таряалан дээрэхидэ адлирхуу эрхэ байдал «Туяа» лагериин газарта бии болго- хые оролдоһон байнабди. Га- зар элдүүрилгын мүнөө үе са- гай түрүү технологи, агротех- никэ шудалжа эхилээбди. Ингэ- жэ поли дээрэ ганса хүрзэ ба- ряад хүдэлдэг ушар үгы бо- лобо. 1978 ондо бидэ нэгэ трактор, газар үһалдаг түхеэ- рэлгэ, дүшэн метр хүрэтэр дээ- шэнь уһа гаргажа шадаха хү- сэтэй хоёр насос өөһэдынгөө мүнгөөр худалдажа абаа һэм- ди. Энээнэйнгээ ашаар бидэ мүнөө 3,5 гектар хартаабхын полиие дуратай сагтаа уһал- ха аргатай болообди. Эдэл жэл- нүүдтэ түхэреэн жэл овощ ур- гуулха аргатай болоһон бай- набди. Һургуулиингаа теплицэ- дэ помидор, капуста, элдэб сэсэгүүдые ургуулнабди. Үбэ- лэй үедэ теплицэ соогоо но- гоон, мангир ехээр таринабди.

Малина болон вишниин һөө- гүүдые харууһалха, уһанай сор- гонуудые сэбэрлэхэ, залгаха гэхэ мэтэ ажал майн эхеэр «Туяа» лагерьта эхилдэг. Майн арбан табан болотор, жэмэс- тэ ургамалай һөөгүүдые, тари- ха, шэнээр һуулгаха гэһэн ажал хэгдэдэг. Һүүлэй 2—3 жэлэй хугасаа соо үхэр нюдэнэй 1000 гаран, 0,15 га газарта ма- лина шэнээр һуулгагдаһан, Си- бириин уларилда тааруулһан яблокын 125 эшэ таригдаа.

Майн 26—27-ноор табадахи- һаа долоодохи класс хүрэтэр һурадаг үхибүүд һара, хаха- даар, удаань 8—9-дэхи клас- сайхид лагерьта ошодог. Июниин нэгэнһээ сентябриин нэ- гэн болотор ээлжээгээр һураг- шадай лагерьта амарха, хүдэл- хэ хаһа эхилнэ бшуу. Лагерь- та үхибүүд зургаан бригада боложо хубаардаг. Мүн 8—9- дэхи классай хүбүүдһээ бүри- дэһэн барилгын хоёр бригада эмхидхэгдэдэг. Һурагшад 0.8 га газар дээрэ үгэрсэ болон ка- пуста тарина. Энэмнай июнь һарын түрүүшын табан хоног соо бүтэнэ. Удаань помидор тариха ажал ерэнэ. Һайн, ду- лаан байгаа һаань, помидор тарилгые июниин 10-һаа эхи- лээд, нэгэ долоон хоног соо дүүргэхэ гэжэ оролдодогбди.

Бригада бүхэн зундаа ажал- лаха өөр өөрын политой бай- даг, үхибүүдтэй газар ажалай һуралсал үнгэргэгдэдэг. Һурал- салаа ажалтай хамтадхаха гээ- шэ ехэ туһатай. Тиимэһээ бригада бүхэн туршалгын тал- майтай юм. Тэрээн дээрээ элдэб туршалгануудые хэдэг, ойлгожо абаһан һонирхолтой

шэнжэлгэнүүдээ тусхай дэбтэр- нүүд соогоо тэмдэглэдэг юм.

Үхибүүд үдэрэй дүрбэн час- һаа удаан бэшэ саг соо хү- дэлхэ ёһотой. Ушар иимэһээ бэшэ сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэхэ асуудал шиидхэхэ шухала. Эстетическэ шэглэлтэй кружогууд эдэбхитэйгээр хү- дэлдэг. Эндэ хоорой, хатарай, духовой оркестрэй кружогуу- дые нэрлэжэ болоно. Удаань спортивна ажал ябуулга ехэ саг эзэлнэ. Саг үргэлжэ нэгэ хоёр үдэрэй аяншалганууд үн- гэргэгдэжэ байдаг. Тиихэдэ «Заветы Ильича» совхозой ветеранууд болон ажалай түрүүшүүлтэй уулзалганууд, ра- дио ба телевизорэй дамжуул- гануудые харалга, газетын по- нин-һонин статьянуудые зүб- шэн хэлсэлгэ, уншагшадай конференци гэхэ мэтэ хэм- жээ ябуулганууд саг үргэлжэ хэгдэдэг.

Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада бидэ яһала ехэ овощ хуряанабди. Жэшээнь, бидэ жэл бүхэндэ хори гаран тонно үгэрсэ, 26—27 тонно капус- та городой худалдаа наймаанай газарнуудта оруулнабди. Тии- гэжэ һургуулимнай жэл бүри 13—16 мянган түхэригэй олзо олоно байдаг юм. Үшөө 2,5 тонно үхэр нюдэ, 2,5—3 тонно ранетка түүнэбди.

Бүхэли зунайнгаа ажалай дүн гаргадаг «Ургасын үдэр» гэжэ һайндэр һургуули соом- най эгээн хүндэтэй болонхой. Илагшад элирдэг, бэрхээр хү- дэлһэн үхибүүдтэ үнэтэ шан- гууд барюулагдадаг.

«Туяа» лагериин туһа ехэ. Үхибүүд хамтын ажалай хүсэн гээшые ойлгоно. Үлүү гара- һан бэшэ, үхибүүдтэ эгээл таа- раһан ажал, зунай шанга на- ран, сэбэр агаар, арюун тун- галаг уһан, физкультура бо- лон спортоор бэеэ һорилго— эдэ бүгэдэ хамтаржа ерэхэдэ, ургажа ябаһан зоной бэе ма- хабадай хүгжэлгэдэ сэгнэшэгүй ехэ туһатай байна бшуу.

Зундаа сүг хамта хүдэлжэ олоһон мүнгэн—үхибүүдэй зөөри. Лагерьта бэрхээр хү- дэлһэн бригада үбэлэйнгөө ама- ралтада Москва ошохо эрхэ- тэй болодог юм. Мүн Ленинэй ажал ябуулгын газарнуудаар аяншалга жэл бүри эмхид- хэгдэдэг.

Манай һургуулиие дүүргэһэн үхибүүд ажалша бэрхэ зон бо- лохо аабза гэжэ найдадаг гэ- шэбди. Энэ найдалнай үндэ- һэгүй бэшэ.

Ф. ДОЛБЕЕВ,
Улаан-Удын нэгэдэхи интернат һургуулиин директор.

Үнэр баян эхэнэрнүүдтэ— үндэр нэрэ зэргэнүүд

Арба, арбанһаа дээшэ үхибүүдые түрэһэн, хүмүүжүүлһэн эхэнэрнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олгоһон тухай баяртай мэдээсэл — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ Москваһаа ерэбэ. Манай республикын 14 эхэнэр энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Хэжэнгын районой алба хаагша Е. Т. Александрова, Загаһатын совхозой хүдэлмэришэн Е. М. Маднева, Кабанскын районой гэрэй эзэн эхэнэр Е. У. Антропова, «Шергинский» совхозой хүдэлмэришэн М. И. Хобоева, Улаан-Үдэ городто ажаһуудаг хүдэлмэрилэгшэ Ц-Д. Ж. Аримпилова, Баргажанай районой Хилганын колхозой колхозница З. О. Базарова, Уланай колхозой колхозница З. Е. Эрдынеева, Захааминай районой хүдэлмэрилэгшэд М. М. Дымпилова, К. Н. Мардоленова, Яруунын районой «Коммунизм» колхозой колхозница А. Ц. Жамьянова, Зэдын районой хүдэлмэрилэгшэ М. С. Кривоносова, Хяагтын районой хүдэлмэрилэгшэ М. Д. Мункуева, Алтайн совхозой хүдэлмэришэн М. Г. Томитова, Хоринии районой Хүрбын совхозой хүдэлмэришэн Р. Г. Салахова гэгшэд «Эхэ-Герой» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Эхэ-герой эхэнэрнүүдые энэ нэрэ зэргээрнь халуунаар амаршалнабди, элүүр энхэ, золтой жаргалтай ябахыень хүсэнэбди.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

БАЯР ХҮРГЭБЭ

Һүүлэй хэдэн жэлдэ удаагаар манай эндэ ган гасуур болоод, үбһэ тэжээл дуталдажа, малай үбэлжэлгэ тон хүшэр хүндэ эрхэ байдалда үнгэрнэ.

Эгээл энэ хүшэр хүндэ үедэ Буряадай хүдөө ажахын институдай зооинженернэ факультедэй студентнэр манайда ерэжэ, үбэлэй һарануудта хурьга абалсаа, малай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ бусадшье шухала хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Хүдэлхэ хүн зоноор дуталдажа байһан үедэ энэнь тон ехэ туһа нэмэри болоо гэжэ онсо тэмдэглэе.

Студентнэр һуралсалай практика гарангаа, хонишодтой хамта хурьга абалсадаг, мүн хони, хурьгадые эдеэлүүлдэг, байранууд соохиие сэбэрлэдэг, үбһэ тэжээл зөөлсэдэг байгаа. Тэдэнэр булта урдахи харюусалгаа һайн ойлгожо үнэн шударгыгаар хүдэлөө, яһала шадабаритай бэрхэшье байһанаа харуулаа.

Илангаяа студентнэр-старостанууд С. Петров, Б. Батомункуев, Н. Иванова, Т. Титова (322 группа), Л. Улзытуева, Л. Лиханова, Ж. Эрдынеев, Т. Будаева (323 группа), С. Тарханова, Б. Шагдаров, Ц. Санжиева (324 группа) оролдосотой һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Эдэ хүбүүд, басагад бүри һая болотор, хурьгадай гол түлэб абтажа дүүрэтэр, хонишодто туһалжа, хамһалсажа байһанаа институдтаа бусаба. Тэдэнэй ябалган дээрэ совхозой дирекци, партком, комсомолой комитет, мэргэжэлтэд, хонишод туһалагшадтаа халуун баясхалан хүргэһэн, ажалаа һайн мэдэхэ эрхим мэргэжэл олохыень үреэгээ.

Д-С. СОКТОЕВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой хонин ажалай цехэй начальник.

ГАРАА ТЭБЭРЕЭД ҺУУНАГҮЙБДИ

Бидэнэр, хорёод оной комсомолшууд, гушаад оной коммунистнар «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ оронойман Экономическа, социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтажа, абаад, гүнзэгыгөөр шудалжа байнабди.

Тиигэнгүй, яахабибди. Юуб гэхэдэ, манай агууехэ Коммунис партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр орон дотороо хэды ехэ хубилалтын болоһон, арад зонойнгоо хүмүүжэн ургаһые хоёр нюдөөрөө хараһан, энэ гайхамшагта хэрэгтэ өөһэдөө хабаадалсаһан байнабди. Би 19 наһатайдаа комсомолой. 1930 ондо Коммунис партиин гэшүүн болоо һэм. 1935 онһоо хойшо юстициин хүдэлмэридэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлөөб. Тиихэдээ партиингаа һургаал, заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэдэг байгааб.

1966 онһоо пенсидэ гаранхайшье һаа, гараа тэбэреэд һуудаггүйб. Залуушуулай дунда хододоо хөөрэлдөө үнгэргэжэ, хорёод оной комсомолшуудай тэмсэл, ажал хэрэг тухай хөөрэжэ үгэдэг, мүнөөшье һайн һайхан байдалые байгуулхын түлөө КПСС-эй саг үргэлжын оролдолго тухай хөөрэдэгби.

Мүнөө партиингаа ээлжээтэ XXVI съезд дээрэ манай ороной экономико болон соёлой саашадаа түргэнөөр хүгжэхэ түсэбэй хараалагдаад байхада, бидэнэр, үнинэй коммунистнар коммунизмын эхин шата — социализм байгуулгые эхилэлсэжэ түгэсхэлсөөд, коммунизм хүгжэхэ түсэбэй харааладалсажа байһандаа тон ехэ баяртайбди.

М. ПАХАЕВА,
1930 онһоо КПСС-эй гэшүүн, пенсионер.

Зэдын районой Октябриин 60 жэлэй нэрэмжэтэ колхоздо ажалай ветеранууд олон юм. Тэдэнэй олонхинь совет засагай түрүүшын жэлнүүдһээ ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилһэн намтартай. Мүнөө тэдэнэр үндэр наһатай боложо барандаа пенсидэ гарабашье, олонхинь шадал зэргээрээ хамтын ажалда хабаадалсажа, түрэл колхозойнгоо баялигые арьбадхалсана.

Нэн түрүүн Дондок-Сурон Цыбикжапович Дашиевай нэрые дурдая. 1929 онһоо энэ нүхэрнай Борьёогой совхоздо малшанаар хүдэлжэ эхилһэн. Бүхы наһан соогоо малшанаар хүдэлһэн Дондок-Сурон Цыбикжапович баян дүршэлтэй болоһон, нилээд олон хүниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаһан юм. Тэдэнэй нэгэн—өөрынь хүбүүн.

Дондок-Сурон Цыбикжапович хоёрдохи жэлээ һубай хониной отара дээрэ хүдэлнэ. Хэды хүндэ үбэлжэлгэнүүдэй болоошье һаа, нэгэшье толгой мал гарзада оруулангүй. хүхэ ногоон дээрэ гаргаад лэ ябана. Үбгэжөөл болоһон малшан наһан соогоо олон шагнал, магтаалда хүртэһэн байха.

«Хүндэтэ колхознигой» нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, 70

ҮНДЭР НАҺАТАЙ БОЛОБОШЬЕ...

гараһан Доржи Доржиевич Ванданов тухай хөөрэнгүй байхын аргагүй. Үнгэрөөшэ зун энэ нүхэрнай арба гаран залуушуулые Үхэр-Шулуун гэжэ газарта дахуулжа гараад, богонихон болзорто 400 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэһэн юм. Үбгэжөөлэй бригадын бэлэдхэһэн тэжээлээр хоёр отара тобир тарганаар үбэлжэжэ гараа.

Ажалай Улаан Тугай ордендо Ринчин Найданович Жамбалов нютагтаа хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болонхой. Юуб гэхэдэ, тэрэ колхозой түрүүшын механизатор боложо, «булад хүлэгөөр» Борьёогой үргэн талада анха түрүүн буураздаа татаһан алдартай. Ринчин Найданович 15 жэлэй туршада эхэ хониной отарые даажа ябаһан, мүнөө хүбүүнэйнгээ отарада ошоод, туһалалсажа байна.

Ц. САГАЛЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

КОЛХОЗ ТУХАЙ ДУУН

ТАМБОВ. Тамбовой «Дружба» колхоздо ошоо һаа, түрэл дайдаяа һэргээн хүгжөөһэн гайхамшагта хүнүүд тухай дуу заатагүй дуулахат. Нютагай поэт И. Пипуновой бэшэһэн шүлэг дээрэ хүдөөгэй соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Н. Пустотин хүгжэм бэшэһэн байна.

Дуун соо колхозой ажалшад тухай хэлэгдэнэ. Манай оньһожоруулагдамал томо комплекс эндэ баригданхай, ажахынь бардам шадалтай. Ахалагша, хонишон, КПСС-эй XXVI съездын делегат Н. Климентов колхозойнгоо алдар солые арьбадхадаг хүнүүдэй нэгэн болоно.

Колхозой экономико хүгжэнэ, тэрэнэй ажалшад баян бардам һуудаг болоо. Урданай тосхоной түхэл шарай хубилна. Соёлой байшан, дунда һургуули эндэ бии, универмаг, больница баригдана.

Хүнүүд тосхондоо дуратай юм. Хүбүүд армиһаа гэртээ бусахаяа яарадаг, һургуулинуудые дүүргэһэн хүбүүд, басагад нютагаа бусажа ерэдэг. Тиимэһээ колхоздо хүдэлмэришэд дуталдахаяа болинхой.

ЭНХЭ ТЭНИГЛЭН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

МОСКВА. Нийслэл хотын «Новороссийск» гэжэ кинотеатрта «Хэтэ мүнхын энэ галые сахи!» гэһэн хроникально-баримтата шэнэ картина һаяхан түрүүшынхеэ харуулагдаба. Баримтата фильмүүдэй түбэй студида тус фильм буулгагдаа юм.

Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй эб найрамдалта гадаадын политика тухай, эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар Леонид Ильич Брежневэй эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга тухай хөөрөөн фильм дотор шухала һуури эзэлнэ.

КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэриие харуулһан шэнэ материалнууд тэрээндэ оруулагданхай.

(ТАСС).

КПСС-эй Центральна …итедэй болон СССР- Министрнүүдэй Со- …эй бүри һаяхан бата- абаһан тогтоол до- үхибүүдтэй гэр бү- …нхидтэ ехэ анхарал …дуулагдаха ёһотой …э хэлэгдэнэ. Гэр …өөрөө амарха нан- …надууд, элүүржүүл- эмхи зургаанууд …бан нэгэдэхи табан …дэ олоор баригдаха …э эндэ заагданхай.

…Заилийска Алатаугай …мойдо, Казахстанай …слэл Алма-Атаһаа хо- бэшэхэнэ профсою- …дай «Коктем» («Ха- …») гэжэ шэнэ санато- нээгдээ. Энэ санато- …до 400 үхибүүд тү- …хидтэйгөө нэгэ доро …арха аргатай. Мүнөө …н эрилтэдэ харюуса- …р медицинын түхеэ- …гэнүүдэй, эм домто …аанай ваннануудай, …шэлгын физкультурын …лон массажай аргаар …хэ һудаһанай, хүл … үбшэнтэй үхибүүд …нэ санаторидо амар- аргалуулха аргатай …оно. Хадата газарай …эр агаар, наранай …шэ — врачнарай туһа- …шад.

Үхибүүдэй, тэдэнэрэй …элхидэй һайнаар ар- …уулха, амархын тү- …ө эндэ зохид һайн эр- байдал хангагдана. …р оротой комнато- …д, кинозал, үхибүү- … наадаха «Онтохон» …э тусхай комнато, ав- …ат - аттракционууд, библиотекэ, уншалгын зал — эдэ бүгэдэ зохид һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Санаториинь дэргэдэ һургуули бии. Тиимэ хадань үхибүүд һургуулиһаа таһархагүй, эндэ һураха аргатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коктем» санаториин юрэнхы түхэл; Светлана Митяна Алла басагантайгаа Семипалатинскһаа ерээ. Тэдэнэр эндэ зохидоор амарна, аргалуулна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН

ДЭЛХЭЙН ХЭБЛЭЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮДҺЭЭ

Кремльдэ болоһон обедэй үеэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй, Д. Сассу-Нгессогой хэлэһэн үгэнүүдые гадаадын газетэнүүд үргэнөөр тайлбарилан тунхаглана.

БРАЗЗАВИЛЬ. Совет-конгын харилсаан бата бэхи, найдамтай үндэһэ һууритай, Советскэ Союз Африкын амгалан тайбан, бэеэ дааһан байдалтай, һалбаран хүгжэжэ байхые хүсэнэ гэһэн Л. И. Брежневэй мэдүүлгые Конгын хэблэл тусхайлан дурдана. Д. Сассу-Нгессо Советскэ Союзай баримталан бэелүүлдэг гадаадын политикые, дайнай аюул зайсуулхын, шахардуу байдалай һуларалга сахин хамгаалха ба гүнзэгырүүлхын түлөө, уласхоорондын шухала асуудалнуудые таарамжатайгаар шиидхэхэ онол аргые бэдэрхын түлөө тэрэнэй залан шууд тэмсэлые үндэрөөр сэгнэбэ гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

БОНН. Бүлэглэлдэ хабаатай оронуудай оборонын 14 министрэй хабаадаһан, НАТО-гай сэрэгэй түсэблэлгын комитедэй Брюссельдэ болоод тараһан заседани тушаа бэшэхэ зуураа, Баруун Германиин «Зоддойче Цайтунг» газетэ ингэжэ дурдана: энэ заседаниинь НАТО-гай оронуудай сэрэгэй гаргашануудые ехэ болгуулха, НАТО-гай зүгһөө «түргэн добтолго хэхэ» олон оронуудан хабаадалгатай хүсэ бии болгохо, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетно-ядерна шэнэ зэбсэг Европодо тараан тодхохо түсэбүүдээ бэелүүлхэ гол зорилготой байгаа.

ПАРИЖ. Баруун европынхид «Вашингтоной гол үүргэ дүүргэхэ харата балмад кампанида татагдан оруулагдахаһаа айгаад». НАТО-гай ябуулгануудые үргэдхэхэ түсэбүүдтэ татагасанглар хандана гэжэ Францинн «Котидьен де Пари» тэмдэглэнэ.

НАТО-гай зүблөөнүүдые удаа дараалан зарлажа байһаниинь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, «совет аюул» гэдэг тухай тэрэнэй худал хуурмаг үгэ хүүрнүүдтэ ехээр этигэхээ болиһон ябадалые — илангаяа Голландиин, Бельгиин ба ФРГ-гэй олониитын эсэргүүсэлтые, Европодо американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхохо программые буруушаадаг ябуулгые болюулжа шадаагүй байһан Рейганэй правительствые һанаата болгоно гэжэ Францинн «Юманите» бэшэнэ. Тиимэһээ Америкын министрнүүд Европодо ракетэнүүдые тараан тодхохо тухай шиидхэбэри заатагүй дүүргүүлхэ, сэрэгэй бюджедүүдыень ехэ болгохо, «түргэн добтолхо хүсэ» тогтоохо һэдэлгэ гарган, хашалта хэнэ.

* * *

Хойто Ирландиин Лонг Кеш гэдэг концлагерьта байһан Ф. Хьюзэй — Англиин засагаархидай хэһээлгэ мүрдэлгэтэ политикаһаа шалтагаалан хосорһон хоёрдохи хүнэй үхэһэн тухай гадаадын газетэнүүд мэдээсэнэ.

* * *

Холбоото Штадуудай зүгһөө дэмжэгдэдэг Израилиин хүршэ гүрэнүүдтэә эсэргүү зээрхэг түримхэй, харата ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлһөөр байһан тухайда дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хэблэл анхарал хандуулна.

(ТАСС).

РИМСКЭ ПАПАДА ХОРО ХҮРГЭХЭ ҺЭДЭЛГЭ ГАРГАГДАА

Италиин полициин мэдээсэһэнэй ёһоор, Римскэ папын аминда хоро хүргэхэ һэдэлгэ гаргаһан хүн Турциин албатан байба. Энэнь шэнэ түхэлэй фашис бүлэглэлэй гэшүүн Мехмед али Агджа гэдэг болоно. Турциин «Миллиет» гэдэг зүүнэй тала баридаг буржуазна газетын ахамад редакторые алалсаһанай түлөө зэмэеэ амасажа байтараа, 1979 ондо Стамбулай түрмэһөө зугадаһан юм ха. Хархис этэгээдүүдэй эмхиин гэшүүдэй гарһаа тэрэ редактор хосорһон байгаа.

Ватиканай түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, табан часай туршада хэгдэһэн хирургическа операциин һүүлээр папа хоёрдохи Иоанн Павелай бэеын элүүр тухай соогоо байна. (ТАСС).

США-дахи СССР-эй ПОСОЛЬСТВОДО ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

ВАШИНГТОН. США-дахи СССР-эй посольство пресс-конференци эмхидхээ. Эндэ суглараһан американ ба гадаадын журналистнууд Вашингтоной уласхоорондын аэропортдо совет пассажирска самолет тушаа американ засагаархидай майн 12-то гаргаһан харата аашын бодото баримтануудтай танилсаба.

США-гай правительствада Советскэ правительствын эльгээһэн, американ засагаархидай бандит ёһоной ябуулгые эрид буруушааһан ногын текст корреспондентнүүдтэ уншагдаһан байна.

Посольствын, консульствын ба аэрофлодой түлөөлэгшэд корреспондентнүүдэй олон асуудалуудта харюусаа. Американ засагаархид уласхоорондын гурим заршамаи бүхы нормонуудые эбдэһэн иимэ хорото бүдүүлиг ябуулга юундэ хээб гэжэ элирүүлхэ гэжэ корреспондентнүүд һэдэбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, Сагаан байшангай ба гүрэнэй департаментын зүгһөө хэвлэлдэ зорюулжа тунхаглаһан хэдэ хэдэн мэдүүлгэнүүдыень олониитые худхуулан тээлмэрдүүлхэ, уласхоорондын гурим заршамуудые бүдүүлигээр эбдэһэн ябуулгаяа зүбтүүлхэ гэһэн өөдэгүй һэдэлгэ гэхэһээ ондоогоор тайлбарилхын аргагүй. Совет түлөөлэгшэд тэндэ, үнэндөө, юунэй болоһон тухай тодорхойгоор элирхэйлэн хөөрэбэ.

Жэшээлхэдэ, США-гай тамуужанай албан өөрынгөө үүсхэлээр совет самолёдые тиигэжэ хуули бусаар эзэмдэхэ ябуулга хээ гэжэ Сагаан байшан ба гүрэнэй департамент мэдүүлнэ. Энэ баталамжань бодото баримтануудта зүришэнэ. Самолёдые эзэмдэхэ, нэгжэхэ ябуулгада ФБР-эй бүлэг агентнүүд хабаадаһан байгаа. Уильям Рудман гээшэб гэжэ өөрыгөө нэрлэһэн, тэдэ агентнүүдэй хүтэлбэрилэгшэ «дээрэһээ үгтэһэн захиралтын ёһоор» миний бүлэг ябуулга хэнэ гэжэ сэхэ мэдүүлһэн юм. Энэ харата ябуулга самолёдые эзэмдэхын урда тээ нэгэ часай үеэр гүрэнэй департаментын зүгһөө зүбшөөгдэһэн байха гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Д. Фишер мэдэрхэ баатай болоо. Гүрэнэй департаментда Советскэ Союзай хэрэгүүдые эрхилдэг управлениин директор Р. Джерманда, гүрэнэй секретариин туһалагша Л. Иглбергертэ Советскэ посольствын хоёр буруушаал самолёдые эзэмдэлгын үеэр мэдүүлэгдэһэн, тэд Америкын зүгһөө хэрэгсээгдээгүй байгаа. Энэ харата ябуулга албан тушаалтадаар зүбшөөгдэһэн, США-гай правительствоор бэелүүлэгдэһэниинь дамжаггүй, энэнэй түлөө бүхы харюусалгые тэдэ дааха болоно.

САН ХОСЕ. Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Сальвадорой национальна сүлөөрэлгын фронтын (ФНО) дайшалхы ябуулганууд тухай мэдээн энэ тараагдаба. Майн 9-нэй һүни ФНО-гой сэрэгшэд удха шанарай талаар хоёрдохи хото — Санта-Анадахи полициин ба ябаган сэрэгэй бригадын казармануудые добтолһон байна. Дайсанай булюу хүсэнүүдтэй хэдэн часай турша соо дайлалдаа. Тэрэшэлэн Санта-Анын оршон тойрондо зэбсэгтэ тулалдаанууд болобо.

ФНО-гой нүгөөдэ отряд Сан-Сальвадорһоо зүүгээр 60 километртэ байдаг Теколука гэжэ һуурин тосхониие хэдэн хоногто эзэлээд байгаа. Партизанууд политическэ митинг эмхидхэжэ, Национальна сүлөөрэлгын

ПАТРИОДУУДАЙ ДОБТОЛГОНУУД

фронтын зэбсэгтэ отрядуудта орохыень нютагай зониие уряалба.

Тунхаглагдаһан мэдээнэй ёһоор, хархис хунтын сэрэгүүд патриодуудтай дайлалдаха үедөө 60 хүнөө алдаһан байна. Тиигэбэшье партизануудай хиналта доро байһан Сухитото-гэ уасатагай зоно худар нэбтэрэн орожо шадаагүй. Тииһэндээ хоролхоһон хунтынхид американ фосфорно бомбонуудые хэрэглэн, байлдаануудай болгшо районуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно. Бомбодолгын үедэ гол түлэб зэбсэггүй эгээлэй хүнүүд гэмтэлдэ ороно.

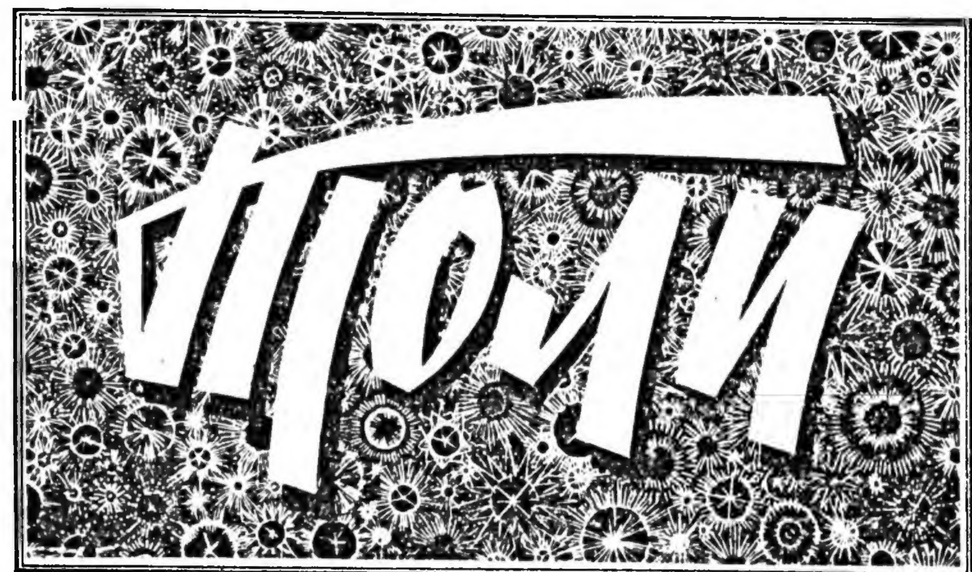

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Ленинградай айлшад.

Бар хүсэтэнэй уулзалга.

Эдир багашуулай һуралсал.

НҮХЭРЭЙ ШАРАЙ

Далайн гүнзэгытэй жэшэшэгүй, тэнгэриин үндэртэй зэргэсүүлшэгүй, дайдын үргэнтэй сасуулшагүй гүн ехэ удхатай «нүхэр» гэһэн үгын ямаршье хэмжүүр, сэнгүйнь үнинэй мэдээжэ ааб даа. Арад зоной дунда «зуун түхэригһөө зуун нүхэр дээрэ», «шэнэ хоёр нүхэдһөө урданайнь нэгэн дээрэ» гэхэ мэтэ удха түгэлдэр уран хурса оньһон үгэнүүд дэмы хэлэгдэдэггүй, гүн удхаяа алдажа, хэрэгээ мүнөөшье буураагүй, харин үнөөхил хүсэндөө байһан зандаа.

Хүн бүхэндэ нүхэр бии, нүхэргүйгөөр хэмнайшье золтой жаргалтай ажаһуужа шадахагүйбди. Нүхэрэймнай баяр — бидэнэй баяр, гомдолынь, мүн лэ маанадай, хамтымнай. Хүн бүхэн нэгэ нүхэртэй бэшэ, хэдэн һайн нүхэртэй байдаг. Тиигэжэ бидэ булта хамтаржа, айхабтар ехэ хүсэн, орьёл үндэр хада шэнги болонобди.

Бултандал адли, намдашье нүхэд бии. Зүгөөр ехэ олон бэшэ. «Нүхэр гү, али нүхэд» гэжэ эндэ дурсахадаа, би үдэр бүри ажал дээрэ харилсадаг, албанай хэрэгээр уулзадаг, элдэб газарнуудта суугаа һураһан, хаяа хадхан ажаһуудаг гү даа, али нютаг нэгэн танихы хүнүүдээ тоолоногүйб, харин ёһотойл нүхэр тухайгаа хэдэн үгэ дурдахые хүсэнэб.

«Ёһотой нүхэр» гээшэмнай юун юм ааб, хайшаа байдаг бэ гэһэн бэлэн зууршалга байдагшьегүй байха, бишье тиимэ юумэ дурадхахаяа һананагүйб. Ёһотой нүхэдэй образуудые номуудһаа, фильмүүдһээшье мэдэхэбди. Харин би—эдэ мүрнүүдые бэшэжэ һууһан хүн ёһотой һайн нүхэрөө өөрынгөө нюдөөр өөрыгөө хараһандал хараха, өөртөө найдаһандал найдаха, этигэхэ, зэмэлхэ сагай болоо һаа, өөрыгөө зэмэлһэндэл хандаха, эрилтэ табиха ёһотойб гэжэ һананаб.

Иимэ нүхэрэй бодото шарайе, үзэһэн мэдэһэндээ, хожом хойно болоошье һаань, хуби заяандаа хаа-яахан баярлагшаб. Багшанар болохо зорилготойгоор ажабайдалай «үндэртэй, набтартай харгыда» золгожо, унаган эжэл нүхэд болоһон Хандама Цыренова (Шэтын областиин Агын районой «Мир» колхоздо түрэһэн) ёһотой һайн нүхэрни бэлэйл. Баяртай юумэ хэлээ һааш, үнэн зүрхэнһөө баярлажа, гомдолтой юумэ дуулгаа һааш, нёлбоһо дуһаан хубаалдажа, муу муухай, үндэһэ баримтагүй, худал хуурмаг юумые ойгоо гутатараа шоо үзэхэ шадалтай, арюухан сэлмэг шарайдаа таарама һайхан сэдьхэлтэй энэ нүхэрэйм богони наһатай байһаниинь хизааргүй ехэ гомдолтой юм.

Нэгэ голой уһаар ундалжа, нэгэ нугын ногоон дээгүүр гэшхэлжэ, наншалдахадаа наншалдажа, хэрэлдэхэдээ хэрэлдэжэ, анамана ардайтараа эрьюусэлдэжэ, өөдөө болоһон бага балшар, эдир залуу наһанай үетэнэй дундаһаа шалгаран гараһан нүхэдтэ одоо ямаршье сэн бэдэрхэнь дэмы аабза. Энээн дээрэһээ боложодо, «үүри гээшэ амтатай юм» гэһэн үгэ гүнзэгы удхатай. Энэ талаар нютагайм нэгэ басаган ёһотой һайн нүхэрни юм. Ажал хүдэлмэридөөшье, нийтын хэрэгтэшье адли ехэ үүсхэлшэ, эдэбхитэй, хододоо нэгэ даруу зантай, һүүлшынгээ ганса мойлые нүхэртөө хубааха һэшхэлтэй энэ нүхэрэймни ямаршье сагта түшэг тулгууримни байхань сохом найдамтай.

Ёһотой нүхэртөө заабол үдэр бүри уулзажа, хэрэгтэй хэрэггүй элдэб зугаа дэлгэжэ, хошоо үгэ залгажа, хүнгэ хүнгөөр хөөрэлдэжэ һуулган заатагүй бэшэ ааб даа. Эдэнэр минии лэ саг зуурын хушуу холбоошод, һайн байгаа һаашни энеэбхилээд, муудаад байбалшни, хёлойгоод ябаха юрын лэ «хамхуулнууд» ааб даа. Иимэ шүүлэй бодото шарай, алхамынь хэндэшье мэдээжэл.

Ондо ондоо нютагайшье һаа, багшанарай институдта хамта һуража танилсаад, унаган эжэл болоһон хоёр залуу хүбүүд байгша бэлэй. Тэрэ хоёрые бодото нэрээрнь бэшэ, харин Даша Дампил хоёр гэжэ эндэ нэрлэе. Табан жэл соо таһалгаряагүй нүхэсэжэ, үдэр һүнигүй шахуу хамта ябадаг эдэ хоёрой саашанхи ажабайдал олониие һонирхуулдаг һэн. Үнгэржэ ерэхэдээ, нэгэ басаганда дурлажа зобоһон тэрэ хоёр тухай домогһоо дутуугүй зугаа ябадаг бэлэй.

Эсэсэй эсэстэ институдаа дүүргэжэ, хоёр ондоо район тээшэ эльгээгдэхэ болоһон тэдэ хоёр город дээрээ хамта үлэе гэлсэжэ, хүдөө гараагүй юм. Даша Дампил хоёр энэ удаа хоёр ондоо басагадые һуйгажа, айл аймаг боложо, аза жаргалаа эдлэжэ эхилһэн намтартай. Хоёр амин гэр бүлэ болоходоо, үдэр һүнигүй эжэлхэ арга һалаа һааб даа. Тиигэбэшье үдэрынь баһал хахасашагүй һэн — нэгэ газарта хамта хүдэлдэг болоб.

Он жэлнүүд ошожол байба. Залуу мэргэжэлтэ бүхэнэй, хүн бүхэнэй шэнжэ шанарынь ажалда хандалгаар шалгагдадаг гээшэ бээзэ. Даша Дампил хоёрой хуби заяан энээнһээ саагуур эрьелдээгүй. Даша ажал дээрээ Дампилһаа үлүү бэрхэ байжа, удангүй дэмжэгдэжэ, албанай гэшхүүрээр үргэжэ эхилээ һэн. Харин тиихэдэ Дампил нүхэрынь урагшагүйдэһөөр үгыдэжэ, бүдэрһөөр бүдэржэ, эжэлээ хүсэжэ ядаһандаа юм гү, архи ууxа эхилһэн гэхэ. Дашынгаа удангүй партийна дээдэ һургуулида һурахаяа ошоходо, Дампилынь архи тамхияа намна намнаһаар, ажалһаа гаргуулһан юм. Унаган эжэл эдэ хоёр нүхэдэй ажабайдалай харгы ингэжэ хэсүүхэнээр асатаһан байна. Теэд энэ Дашые зэмэлжэ болохо аал?.. Болохо, үгышье һаань, хоюулайень һайн мэдэхэ хүнүүд «ямар жэгтэй юм, тиимэ һайн нүхэд байгаад, ингэжэ хахасаха» гэжэ халаглан гайхажа байгша һэн.

Нүхэсэлдэ үндэһэ яһанай илгаа, газар дайдын холо гэжэ байдаггүй. Эндэ эдлэжэ байһан наһаншье һаад тодхор шэрэдэггүй. Үзэл бодолоороо нэгэн, үйлэ хэрэгүүдые адляар сэгнэн харадаг хүнүүд һайханаар үелжэ, һанаһанаа хубаалдажа шададаг.

Вьетнамай Социалис Республикын эрхэтэн Чан Шон Тунг гэгшэтэй арбаад жэл соо нүхэсэжэ ябаһамни энээндэ гэршэ болог лэ. 1968—1969 онуудай һуралсалай жэлдэ Чурапчын дунда һургуулиин (Яхадай АССР) 9-дэхи «Б» классай һурагшад Минск хотодо һуража байһан бүлэг вьетнам студентнэртэй бэшэлсэдэг байгаа. Би тиихэдэ тэрэ классые хүтэлбэрилдэг һэм. Уурхайһаа үндыһэн шубууд шэнгеэр һурагшадни орон соогуураа тараа. Харин Тунгтай холбоо барисаан таһалдаагүй, Буряад орондо үргэлжэлөө. «Дайнай дүлөөр соробхилон байһан Эхэ оронһоо холо һуража байхадам, уйдан гашуудан байха үедэмни эгэшын энхэрэлээр хүреэлэн, үнэтэ үгөөр дэмжэн байһан үетнай хэзээдэшье намда мартагдахагүйл» гэжэ Тунг мүнөө бэшэдэг.

Вьетнам арад эрхэ сүлөөгэй түлөө олон жэл соо тэмсэбэ. Үнэн хэрэгынь илаа. Тэмсэл соогуур түрэһэн нүхэсэл хэзээдэшье үнэтэй. Тиимэһээ Ханойһоо бэшэг ерэжэл байдаг, ерэхэшье аабза.

Үнэн нүхэдэй бодото шарай яахын аргагүй һайхан даа. Нүхэр ёһоной харилсаан үе сагайшье, холо ойрыншье, наһанайшье хэмжүүртэй бэшэл.

В. ТОКТОХОЕВА,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ИНАГ ДУРАНАЙ ХҮСЭН

ТЕАТР

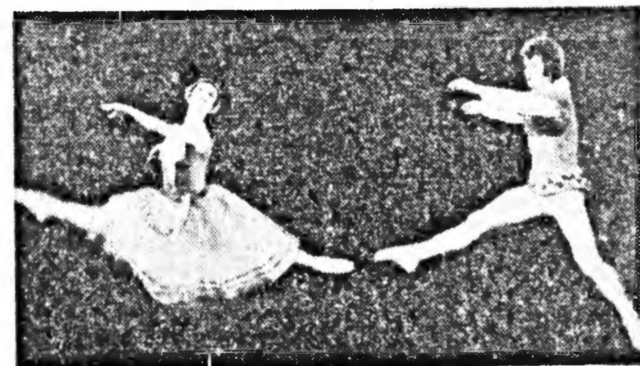

Үгытэй айлай басаган залуу хүбүүн хоёр танилсажа, бэе бэедээ дурлажа, сэнгэн хүхин уулзана. Энэ хадаа Жизель Альберт хоёр гээшэ. Ленинэй орденто Кировэй нэрэмжэтэ Ленинградай оперо, баледэй академическэ театрай баледэй артистнарай уласхоорондын конкурсын лауреадууд, РСФСР-эй габьяата артистка Любовь Кунакова, СССР-эй арадай артист Сергей Викулов гэгшэд «Жизель» гэжэ баледтэ наадахаар уригдаһан байна. Энэ театртай манай оперо болон баледэй театр үнинһөө хойшо нягта холбоотой гэжэ мэдээжэ ааб даа. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл хэдэн баледэй мартагдашагүй үдэрнүүдые ленинградайхид манай республикын харагшадта бэлэглээ һэн.

...Жизель Альберт хоёр инаг дуранай охиндо һогтонхой, баяртайгаар уулзана. Балжан-гарма сэсэг дээрэ үзэл үзэһэнэй һүүлдэ, гунигта абтан алдаһан аад, тэрэ бэеэрээ инаг дуранай мэдэрэлдэ нэрбэгдэшэнэ. Зөөлэн зохид хүдэлсөөрөө, сэдьхэл зүрхэнэйнгөө энхэрэлээр балерина Жизелиин түрүүшын дурые һонирхолтойгоор харуулна.

Һүүлдэнь тэдэнэй инаг дуранай баяр ёһололые таһалан, ойн харуулшан Ганс (Буряадай АССР-эй арадай артист Б. Васильев) Альбертын нюусые Жизельдэ хэлэжэрхинэ... Жизелиин хумхааралгые зураглахадаа, балерина бэлиг шадабарияа зангидан, зүрхэ сэдьхэлэйнгээ гүн гүнзэгые гарган наадажа шадана. Альбертын рольдо наадагша С. Викулов мүн лэ һайнаар түрүүшын үйлэдэ харагдана.

Хоёрдохи үйлэдэ ухаа... дэй бүрэнхы газар зэнхы... хүгжэмэй онсо аялга тэр... ниие бүришье һүрөөтэй бол... гоно. Һэшхэлээ тамала... эндэ ерэһэн Гансһаа вилли... сэ басагад (шүдхэрнүүд) үһөөгөө абан, тархиинь эр... етэр хатаржа, тэрэниие ала... на. Энэ сценэдэ Буряадай АССР-эй габьяата артист... нууд П. Муруева, А. Петро... ва, артистка Т. Дудеева бо... лон бусад эдэбхитэйгээр ха... баадана.

...Бодолгодо хатаһан, зүр... хэ сэдьхэлээ үбдэһэн Аль... берт эндэ ерэнэ. Түрүүн Жи... зелиин дүрэ шарай тэрээн... үзэгдэһэн мэтэ болоно. Һүү... дэнь виллисэнүүд ерэжэ, ха... тар наада эхилнэ. Жизели... инаг дуран Альбертые үхэл... һөө абарна. Л. Кунаков... С. Викулов хоёр бэлиг ех... тэй, нарин дүршэлтэй арти... стнар хадаа баледэй бая... арга боломжые хэрэглэн, ха... рагшадай сэдьхэлдэ мартаг... дашагүй образ гаргажа ша... даа.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ...жэгһөө хэһэгүүд.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

БАЛЬНА ХАТАРТА ҺУРГАНА

Хяагта хотын Соёлой ордоной дэргэдэ хатарай кружогууд хүдэлжэ эхилэнхэй. Тэндэнь бальна болон арадай хатарнуудые заана.

Табанһаа 13 хүрэтэр наһатай үхибүүд, хүгжэмэй, медицинын училищинуудай студентнэр, трикотаж нэхэлэг фабрикын болон ажаһуудалай эрилтэ хангадаг үйлэдбэриин нэгэдэлэй управлениин хүдэлмэрилэгшэд хореографиин «нюусануудтай» танилсана.

Ордоной балетмейстер В. Я. Курбатская тус кружогые хүтэлбэрилнэ.

Хатарша зугааша эдэ басагад, хүбүүд Хираанай-Адаг, Хяагтын-Адаг нютагуудта, хотын Соёлой ордондо концертнүүдээ табихадаа, яһала һайн бэлэдхэлтэйгээ харуулаа.

Эдэнэр мүнөө республиканска харалгада бэлдэжэ эхилээ.

А. БАНЗАРАКСАЕВ.

ДҮРЭ БУЛЯАЛДАЛГЫН БАРИЛДААГААР РСФСР-эй ТҮРҮҮ ҺУУРИ ЭЗЭЛХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСӨӨН

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үсэгэлдэр Буряадай багшанарай институдай спортзал соо эхилбэ.

Россиин Федерациин 40-өөд область, хизаар болон автономито республикын 300 шахуу барилдаашад суглараа. Эдэнэй дунда спортын габьяата 2 мастер, уласхоорондын классай спортын 20-ёод мастер, СССР-эй спортын 200 шахуу мастер ерэнхэй.

Түрүүшын үдэр табан шэгнүүрэй —48, 57, 68, 82, 100 хүрэтэр килограммай —барилдаашад уулзаба.

ШАНГА ТЭМСЭЛ БОЛОХОНЬ ХА...

Манай корреспондент Б.-М. Жигжитов хэдэн тренертэй, барилдаашадтай уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

СССР-эй габьяата тренер Дэги Имранович Багаев (Чечено-Ингушай АССР):

— Би нютагтаа ахалагша тренерээр хүдэлдэгби. Арба гаран жэл соо хэһэн ажалаймни үрэ дүн муу бэшэ. Гурбан һурагшадни —Хацан Орцуев, Асланбек Бисултанов, Салман Хасимиков гэгшэд дэлхэйн чемпионууд болонхой. Тиихэдэ уласхоорондын классай үшөө хэдэн мастернууд бии... Мүнөө тиимэшье ехэ зорилго урдаа табинагүйбди. СССР-эй чемпионадта бэлдэжэ, эхилхэ хараа түсэб табиһан байгаабди. Гол түлэб залуушуул ерээ. Умаев, Бадалов, Куцаев, Китаев, Уциев болон бусад өөһэд өөһэдынгөө нэгнүүрнүүдтэ дээгүүр һуури эзэлхэ аргатай.

Олимпиин наадан чемпион, спортын габьяата мастер Владимир Юмин (Дагестанай АССР):

— Энэ мүрысөөндэ тиимэ ехэ түсэб урдаа табинагүйб. Һорилго бэлэдхэлээ дээшэлүүлхын тула юрэ барилдаха байнаб. Тиигээд майн 25-да Москва ошожо, оронойнгоо суглуулагдамал командатай Римдэ үнгэргэгдэхэ «Италиин гран-при» гэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсахаб. Һүүлээрнь мүн лэ танай республикын ниислэл — Улаан-Үдэдэ болохо СССР-эй чемпионадта һорилго бэлэдхэл хэхэеэ ерэхэб. Ерэхэ жэлэйм зорилгонууд ехэ. Бүхы шахуу мүрысөөнүүдтэ хабаадаха хүсэлэнтэйб. Ушарынь, удаадахи Олимпиадада бэлэдхэл эхилхэ байна. Тэрээндэ хабаадаха һанаан бии, наял 32-дохиини ябаха бшуу. (В. Юмин Олимпиин чемпион болохоһоо гадна, дэлхэйн дүрбэ, Европын гурба дахин, СССР-эй табан удаа чемпион болонхой, дэлхэйн Кубогта гурба дахин хүртэнхэй.—Б. Ж.).

Олимпиин наадануудай чемпионууд Р. Дмитриев, П. Пинигин гэгшэдые хүмүүжүүлһэн СССР-эй габьяата тренер Дмитрий Петрович Коркин (Яхадай АССР):

— Манай командада долоон хүн ороно. Гол түлэб залуушуул юм. Юрэдөө, тиимэһээ онсо түсэб табинагүйбди, гэбэшье тулалдахал байхабди. Бэлигтэй бэрхэ олон спортсменүүд эндэ сугларaa. Ушар иимэһээ шанга тэмсэл болохо байна.

ХАЛДАХАЙ ХАРАҺАНАА ХЮДАХА—ХАРАТАЙ

Апрель һарын эсэстэ газаа зунай эхин мэтэ дулааржа, наруули газарай зүлгэтэ нюруу ногоорон харагдадаг болоо бэлэй.

Эгээл нэгэ иимэ дулаахан үдэр Прибайкалиин райондо барилгын модо бэлэдхэлэг Улаан-Үдын «Бурводстрой» трестын хүдэлмэришэд кузов дээгүүрээ брезент майхан татанхай, автомашинадаа налайнхай, даалгагдаһан участок тээшээ зурыһан харгыгаар табилуулжа ябаба. Ой соо, нээрээшье, гоё даа. Нарһанай шэлбүүһэнэй хоншуухан үнэр анхилжа, тоншуулай модо соолоожо «дархалхань» эндэ тэндэһээ тон һонороор дуулдана.

Модошодой нам һууха, элдэб эсын һониноо андалдан хөөрэлдэжэ ябахадань, автомашинын жолоошон машинаяа зогс татуулан байлгаад, нүхэдтөө хандажа:

—Һэй, хүбүүд, урдуурнай хандагай гү, али буга гү хүндэлэн гарашаба. Оройдоошье айнагүйл. Сэхэ баруулжаа, харагты, дахяад обёорогдохол байха. Дээрэһээ һайнаар харагдаха, харагты, харагты, —гэжэ, һонирхоһондоо хэды дабтаба.

Автомашинын кузов дээрэ һуугшад үнэхөөрөөшье үндэлзэн, ойн «шэмэгые» обёорхо хүсэлэнтэй булта бодошобод. Энэл үедэ бултанһаа наһатайшаг Иннокентий Подкорытов залуу нүхэдэйнгөө һонирхолоо үүсхэхэдэнь дурагүйлхэжэ:

—Зай, ажал тээшээ яарая. Юу үндэлзөөбта. Таанадта харагдажа байхаар уяатай һэн гү? — гээд, жолоошондоо автомашинаяа ябуула гэһэн тэмдэг үгэбэ.

Модо бэлэдхэдэг участогтаа хүрэтэрөө, модо отологшод харгыдаа ушарһан туруута ан тухайгаа элдэб гоёор зохеон хөөрэлдэжэ, сэдьхэлээ хананад. Араатанда баригдахань гү, арадай зөөридэ обтогшодто буудуулхань гү гэһэн һэримжэлгын дулаан үгэнүүд эндэ баһал дууллана.

Ажаллаха газартаа хүрэжэ ерэһээр, булта һүхэ, хюрөөгөө абаад, даалгагдаһан хүдэлмэриеэ хэхээр, ойн зүргөөр саашалаа ааб даа. Залуу нүхэдэйнгөө холодон ошоходо, Иннокентий Подкорытов автомашинын жолоошондо хандан:

— Хараба гүш? Хэды ехэ мяхан энэ тойрон байна гээшэб? Энэшни нэгэн гэбэл буудуулжа шархатаһан байха. Баруулхадаа, аалиар лэ ябаа бшуу даа. Элүүр бэетэй һаа, ингэжэ ябангүй, буугай һомондол үнгэрхэ һэн. Холо ошоогүй, баруун жалгын намаг соо хэбтэжэл байһан байха. Шархатаһан туруута ан намаг бэдэрдэг ха юм. Бидэ хоёр энэ гэһээр буу асархаяа ошоё. Үни болохогүйбди. Ошохо ерэхэмнай часһаа үлүү саг. Нүгөөдүүлнай хүдэлмэрилжэ байна аабза. Ерээд үдэрэйнгөө эдеэ бэлдэхэбди, — гэжэ батаар найдуулан хэлэхэдэнь бартаа тайгада буу үргэлжэ агнаагүй залуу жолоошон хүбүүн арсангүй зүбшөөгөө юм.

Эдэ хоёр ерэһэн харгыгаараа дахяад бусажа, буу абаһанайнгаа һүүлээр баяртайханаар гэдэргээ табилуулаа һэн. Хадын «шэмэгэй» хашалгүйхэнөөр харгы хүндэлэн гараһан газартань хүрэжэ ерэхэдээ, Иннокентий Подкорытов буугаа абажа, автомашинаһаа буугаад, жолоошондоо хандан:

—Удангүй ерэхэб. Аргаахан ошожо бай. Хэрбээ буугай абяа дуулабал, ерээрэй —гэбэ.

Агнууриин ёһо гуримые һайн мэдэхэ Иннокентий Подкорытов жалгын захаар аргаахан дээшэлжэл ябаба. Буугаа бэлдэнхэй. Өөдөө үгсэһэн тэрэнэй нюдэндэ буга, хандагайһаа байха бүри жаахан жэрхэшье холо ошохогүй хэбэртэй.

Маряахадажа ябаһан тэрэнэй шэхэндэ хуурай мүшэрэй хухарха абяан дуулдахадал гэбэ. Тэрэ бүри һэримжэлэн дүтэлхэдөө, жалгын голдо барсайһан пешэнэй зэргын хүһөө шулуунуудай хоорондуур шархатаһан бугын саашалжа, үхэлтэ аюулһаа далтиран хоргодожо, харахадашье, хайратайханаар гүйбалзан ябахыень обёороо.

Ургын шүүһэ үшөөл абаагүй, туранхай зоболго хара мяхандань обтоһон Иннокентий Подкорытов зэһээд ябаһан буугаараа үнөөхи бугые мухарюулан буудаа бэлэй. Туулган хорото һомонһоо холодохо аргагүй тэрэ туруутань тэмтэрэн унажа, тэмдэггүй гоё бэень тэхэрилтэгүйгөөр хосороол һэн.

Буугай дуунай абяа абаһан жолоошоншье тэрэ дороо ерэжэ, тэбдүү мэгдүүгээр хамһалсаа. Эдэ хоёр унагааһан бугынгаа мяхые отогтоо асаржа, олоной нюдэнһөө далтируулан нюубашье, балшыса баригдашоол һааб даа. Бэрхын бэрхэ зөөриншэ, бэлэн мяханда обтогшо Иннокентий Подкорытовай хэһэн гэмтэ хэрэг энээгээр эсэслэгдэжэ, хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха болоһыень дуулгая.

Вл. ЭЛИГШЭНЭЙ.

ШОГ

ҮҺӨӨ НЭХЭЛГЭ

Жанчиб үбгэн ори ганса үлэһэн үүдэн шүдэнэйнгөө хара үглөөнһөө хойшо үбдөөд һалахагүйдэнь, һууха байха газараа олоржо ядаба. Тиигээд гэнтэхэ, ёолохо соогоо, «Докторто ошоо һаам, гааһаа зуугаад ябадаг ганса шүдыемни һуга татажархиха юм ааб даа. Дабһан, тамхиншье туһалхагүй юм байна. Байза, Борбоол нүхэртөө ошожо, зүбшөөл һураха болоо ха. Тэрэмни нэгэ арга һанаха байха», — гэжэ шэбшээд, тосхоной нүгөө захада һуудаг нүхэртөө хүрэхэ гэжэ гараба.

Нүхэрэйнгөө ямар хэрэгээр ерэһые Борбоол анхаралтайгаар шагнаад, үбдэжэ тулижа байһандань, үнэнхэ зүрхэнһөө шаналалаа мэдүүлээд:

— Байза, шимни гахай жэлтэй бэлэй гүш? — гэжэ гүнзэгы бодолдо абтангяар асууба.

— Тиимэ, тиимэ! Нэгэ арга һанаа гүш? Иимэл ха һэн нүхэрни! — гээд нүгөөдэнь баясан харюусаба.

— Ши ингэлши. Жэлээ хүсэһэн боро эреэн гахай олоод, тэрэнэй урда «шүдэнэймни үбшые абажа хайрлыш даа!» — гэн, наманшалжа байгаад, таба дахин дохижорхи. Тиихэдэшни шүдэншни эдэгэхэ хэбэртэй байна, — гэжэ Борбоолынь «абаралдаба».

— Гахайда мүргэдэг юм гээд хаана хэлээтэй байнаб? — гэжэ Жанчибынь һэжэглэнгеэр һонирхобо.

— Бурханай ном соо... Ши тэрээниие бүхы наһаараа уншахаа залхуурдаг һэмнайш даа.

— Тиимэшьел һэн хаб. Яагаа бэрхэтэй юумэ хэлэбэш даа. Залуудаа баяд ноёдойшье урда дохижо һүгэдөөгүй аад, энэ үндэр наһатай болошоһон хойноо ошожо-ошожо, гахайн урда дохихо гээшэм ямар юм?

— Нүгэл юумэ бү хэлэ! Гахай жэлдэ түрөөд, гахайгаа голожо һуухадаа яанаш! Үнэнхэһөө үбшэнһөө һалаха дуратай һаа, гахайһаа байха бахынь урда һүгэдэхэ болохош! — гэжэ Борбоолынь зандараадхиба.

Зай, тиигээл һаа, тиихэ болоо бэзэб даа! Теэд хэнэйхи жэлээ хүсэһэн гахайтай гээшэб? — гэжэ Жанчиб дорьбогүйгөөр асууба.

— Пэмпүүдэй хүгшэнэй газаа жэлээ хүсэһэн нэгэл боро эреэн гахай ябанал һэн. Тэрэшни городто байдаг үхибүүдтээ гэжэ баридаг хэбэртэй! — гүүлэхэдээ, Жанчиб һууриһаа ехэл хүндөөр бодожо, Пэмпүүдэй хүгшэнэйхи тээшэ гэшхэлбэ.

Пэмпүүдэйн мантан томо боро эреэн гахай хорёогойнгоо захада наранда игаан унтажа хэбтэбэ. Жанчиб хүн зондо харагдуужаб гэжэ иишэ тиишээ хултагашан хараад, эреэн гахайе үдьхэлжэ бодхоохо гэжэ байтараа, гэнтэ сээрлээд, гараараа уусаһаань хэды-хэды түлхеэдхибэ. Гахайнь һуняһаар бодоод, унтахыем һаатуулбаш гэжэ гэмэрһэндэл, хэды-хэды хур-хар гэхэ зуураа, һэрюулһэн хүн тээшэ сухалтайгаар хараба. Тиихэдэнь энэ шолмонь тэрьелжэ үгы болоно аа гү гэжэ айһан үбгэжөөл мэгдэн байжа: «Шүдэнэймни үбшэ абажа хайрлыш даа!» —гэжэ байгаад, наманшалан дохижо эхилбэ.

Гахайгаа эдеэлүүлхэ гэжэ хүнэг бариад, энэ үедэ ерэжэ ябаһан Пэмпүүдэй Жанчибые харажархихадаа:

— Ай бурхан! Хүн зон харыт! Зүнтэглэһэн Жанчиб намда ёро хараад, гахайдам мүргэжэ байнал! — гэжэ һухиреөд, һоорго гүйжэрхибэ. Эзэнэйнгээ абяае дуулажархиһан гахай газарта хаягдаһан хүнэг тээшэ даб гэхэдээ, Жанчибые унаса дайражархиба. Сошоһон айһан үбгэжөөл түргэн бодоод, һөөргөөшье хараха забдагүй нүгөө тээшээ гүйшэбэ.

Үглөөдэрнь Жанчиб ехэл барагар шарайтай болошоод, Борбоолдоо ерэжэ, нэгэ хэһэг аманһаа үгэ унагаангүй һууба.

Борбоол тэсэжэ ядаад, һанаа зобонгёор асууба:

— Нүхэрни, юундэ дуугай һуунаш? Шүдэншни үбдэхөө болёо гү даа?

— Гахайда мүргэжэ байтараа, Пэмпүүдэйдэнь харагдашооб. Амитан зоной наада энеэдэн болобо янзатайб. Зон соо ябахамнишье бэрхэтэй болобо ха. Мүнөөшье шамда ерэхэдээ, дал хорёогой ара эбэрээр хоргодоһоор ерэбэб. Шүдэмнишье үбдэхөө болёогүй, Наһатай болоһон намаараа шимни наада хэбэ яаба гээшэбши? Тиигээд шамда гомдолоо мэдүүлхэ гэжэ ерэбэб. Энэ үдэрһөө эхилээд, мордохо үдэр хүрэтэрни, минии хүл шинии гэрэй богоһые алхахаа болибо гэжэ мэдэ. Үнгэрхэдөө, үхэхэдэшнишье, хүдөөлүүлэлсэхээ ерэхэгүйб! — гээд, Жанчиб бодохоо забдаба.

Борбоол унажа, бодожо байжа, эльгэ хатаха соогоо:

— Һуу, һуу саашаа! Ши намда гомдохо эрхэгүйш! Бишни шамһаа үһөөгөө нэхэбэ гээшэб! — гэбэ.

— Ямар үһөө гээшэб? Зүнтэглөө гүш?—гэжэ Жанчиб сухалдаба.

— Мартаа гүш, хорин жэлэй саана ши минии гараар хээсхымни һүүлые таһа сабшуулаа һэмнайш!

— Юу хэлэнэш, нээрээ гү? Юун гэхэдэм, сабшаа һэмши? — гээд, Жанчиб энеэжэ эхилбэ.

— Нэгэтэ шамда ерээд: «Бүхэли үдэрөө пеэшэнээ түлихэдэмни, гэрни дулаасанагүй. Гэрыемни хаяалалсажа үгыш?» —гэхэдэмни ши: «Тэрэ мантан хээсхэшни орохо гарахадаа, бамбагар һүүлдээ бүхы дулааешни хамшуулаад гарана гээшэ. Тиихэгүйнь тула тэрэнэйнгээ һүүлые таһа сабшаад хая саашань» гээ һэмнайш! Тиихэдэшни зүнтэг би: «Нээрээшье тиигэжэ болоо юм гү?» — гэжэ һанаад, хараһаар байтаршни, хээсхынгээ һүүлые таһа сабшаад хаяа һэмнайб даа.

— Нээрээ тиигээ бэлэйш! Теэд гэршни дулаан болоо һэн гү?

—Юун үхэһэнэй болохонь һэм! Харин хээсхэмни охор һүүлһээ шуһа хаяад лэ, газаашаа гүйжэ тонилоо һэмнай.

— Һанааб, һанааб! Зоной энеэдэн болохошьегүй аад, хээсхээ намнажа ябаһаар, амитан зондо харагдаа һэмнайш даа! — гээд, Жанчибынь эльгээ тэбэрижэ байгаад энеэбэ.

—Һая, болотор үхибүүдшье һаа наада барижа, урагшамни ябуулдаггүй бэшэ һэн гү? — гээд Борбоолшье энеэбэ.

Иигэжэ хоёр үбгэд тэрэ үдэр хүхэ модон болотороо энеэлдэжэ садаад һэн. Гансал Жанчибынь энеэдэн соогоо унаһан шүдэеэ залгижархиһанаа ойлгоогүй бэлэй.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуул... программа. 9.00 — «Время». 9.45 — «Хүүгэдтэ ангууд ту... хай». 16.15 — «Түрэлхид, та... надта!». 10.45 — «Майн 18-да Музейнүүдэй уласхоорондын үдэр». 11.20 — «Эд бараа эл... бэгээр». 11.50 — «Спортлото... гой» 20-дохи тираж. 12.00— «Энээниие таанад шадаха... — уран бүтээгшэдэй конкурс.

Улаан-Үдэ. 12.55 — «Манай шэлэһэн харгынууд». 13.30 — Мультфильмнүүд. 14.00 — «Театрта болоһон уулзалганууд» (буряадаар).

Орбита. 14.45 — «Баатар... шалга». 15.15 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 15.30 — «Родила меня мать счастливым» — уран һайханай фильм. 16.45 — «СССР-эй арадай артист, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Юрий Гуляев дуулана». 16.55 — «Ан амитанай ажамидарал». 17.35 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.25 — Останкинодахи үбэлэй саад соо хоккейгээр дэлхэйн болон Европын чемпионуудтай — СССР-эй суглуулагдамал командатай уулзалганууд. 19.40—И. Штраус. «На прекрасном голубом Дунае». 19.50 — Уласхоорондын темээр хөөрэлдөөнүүд. КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын мэдээсэлэй таһагые даагша Л. М. Замятин дамжуулгада хабаадаха. 20.35 — Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ театрай А. П. Чеховэй «Леший» гэжэ фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Снежный карнавал в Альпах». 00.20 — Шэнэ һони...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүүшүүлэй бүхэсоюзна нэгэдэхи следто хабаадагшадта—Л. И. Брежневэй амаршалга. «Түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаха» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Уласхоорондын экипаж — замбуулинай дайдада» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. БАМ: үйлэ хэрэгүүд ба хүнүүд. «Таксимо—ажаллах газарынь» — Г. Башкуевай статья. «Клубай хүдэлмэрилэгшэд юундэ дуталданаб?» —С. Никифоровэй статья. Табан жэлэй түрүүшүүл. «Түсэбһөө гадуур—поезднүүд» —Л. Нилинагай корреспонденци. «Лекторнүүдэй үүсхэл» — Н. Золотаревой корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. В. И. Ленинэй «С чего начать?» — гэһэн зохёолой 80 жэлэй ойдо. «Илалтын һургаал, хэшээлнүүд»—Вл. Семеновой статья. Совет-румын экипажай ниидэлгэ тухай репортаж. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын үдэрэй галхан».

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00485. Заказ № 113. Индекс 5901.